

İNCE MEMED II (1969) YAŞAR KEMAL (1923 – 2015)

Genel Bakış

Yaşar Kemal tarafından nehir roman olarak tasarlanmış olan İnce Memed'in II. cildi, *İnce Memed'in* ardından on üç yıl sonra yayımlanmıştır. Yazarın bu romanı ilk olarak *Hürriyet* gazetesinde tefrika edildikten sonra 1969 yılında kitap halinde de yayımlanmıştır. Söz konusu edilen eser birçok eleştirmen tarafından yazarın ticari kaygılar duymasından dolayı bu eseri yazıp yayımladığı söylenmişlerdir. Yaşar Kemal, bu eleştirilere karşılık olarak, daha eserini kaleme almadan önce böylesine uzun ve destansı bir roman yazmayı planlamış olduğunu söylemiştir. *İnce Memed II* içeriksel ve izleksel olarak *İnce Memed I* adlı eserle birçok benzeşim ve bağlaşım göstermektedir. Ancak diğer eserden farklı olarak anlatının başkahramanı bu eserde, ağaları öldürmekle istemiş olduğu adil ve refah düzeni oluşturmayı başaramayacağını anlamaktadır. İlk ciltte yer almış olan birçok kahramanı ikinci ciltte de görmekteyiz. Bununla birlikte ilk ciltte karşılaşmış olduğumuz Çukurova, Dikenlidüzü, Vayvay köyü ve Toroslar gibi mekanlar da anlatının ana uzamlarıdır. Bu eserde İnce Memed'in biraz daha durulmuş olduğuna ve daha çok iç gözleme yöneldiğini görmekteyiz. Anlatıdaki olay örgüsüne hakim olan genel hava umutsuzluk ve çaresizliktir. Kemal'in adıyla özdeşleşmiş olan romanın ikinci cildi toplamda elli beş bölümden oluşmaktadır.

Özet

Anavarza'nın bereketli topraklarına sahip olmayı kendisi için en büyük amaç edinmiş olan Ali Safa Bey'in önünde duran tek engel Vayvay köyüdür. Yobazoğlu Hasan'a ait olan on yedi dönümlük araziye alarak Vayvay köyüne tamamen hakim olabileceğini uman Ali Safa Bey, her şeyden çok sevdiği atını Hasan'a verir ve karşılığında araziye alır. Köyün geri kalanını da ele geçirmek isteyen Ali Safa Bey, bütün gücünü kullanarak Vayvay köylülerini sıkıştırır. Jandarmalar ve eşkıyalar aracılığıyla köylüye işkence eder, sularını keser ve onlara birçok şekilde saldırır. İnce Memed altı ay kadar Koca Osman'ın evinde saklandıktan sonra Değirmenoluk köyüne döner. Abdi Ağa'nın kardeşi olan Kel Hamza onun yerini almış ve köylüye işkence etmektedir. Kısa bir süre sonra da Kel Hamza Abdi Ağa'ya ait olan bütün hayvanları ve toprakları geri ister. Değirmenoluklular bu durumdan dolayı İnce Memed'i suçlarlar. İnce Memed Yüzbaşı Faruk ve Asım Çavuş tarafından her yerde aranır. İnce Memed Vayvay köyündeki bir bostanda köylüler tarafından saklanır. Ünü bütün Çukurova'ya ulaşmış olan soylu Arap atı İnce Memed'in yanına gelir ve Memed ata biner. Ali Safa Bey'in isteği üzerine Vayvaylılar, Yüzbaşı Faruk ve kaymakam tarafından hapse atılmakla tehdit edilirler. Köylüler köyü terk etmek için hazırlanırken İnce Memed, Ali Safa Bey'i ve Kel Hamza'yı öldürür. Ardından Alidağı'na yönelerek ortalıktan kaybolur.

Kişiler

İnce Memed Eserin birinci cildinin sonunda, Alidağı'na doğru atını sürüp uzun bir süre ortadan kaybolmuş olan İnce Memed'in Vayvay köyüne sığındığı görülür. Ağalarla vermiş olduğu mücadele bazı meyveler vermiş olsa da giden ağaların yerini başkaları doldurmuştur. İnce Memed, anlatının başından sonuna kadar, ağaları öldürmekle köylüleri refaha kavuşturamayacağını düşündüğünden dolayı derin bir yılgınlığa ve karamsarlığa gömülmüştür. Bundan dolayı anlatının büyük bir bölümünde oynamış olduğu rol oldukça edildir. Vayvaylılar İnce Memed'in ününden ve gücünden almış oldukları kuvvetle, onları köyden çıkarmak isteyen ağalara karşı direnirler. İnce Memed'in ünü, Vayvay köyünde saklandığı süre boyunca, gittikçe artar. İnce Memed bütün ağaların kabusu olmuştur. Ancak İnce Memed mücadeleye devam edip etmemek konusunda oldukça kararsızdır. En sonunda, köylülere hiç insaf etmeyen, onları öldüren, sömüren ve istismar eden ağalara karşı mücadele etmenin tek uygun yolunun onlarla savaşmak olduğunu görür. Ağalar ellerindeki bütün gücü kullanarak köylülerle alay etmektedirler. İnce Memed'in silahına başvurmadan başka çaresi kalmamıştır.

Ali Safa Bey Eserin ilk cildinde Abdi Ağa'ya yardım etmeye çalışan karakter, ikincil anlatı kişilerinden biri olarak rol oynamıştır. Ancak eserin ikinci cildinde Ali Safa Bey, anlatının başkarakterlerinden biridir ve İnce Memed'le Vayvaylıların baş düşmanıdır. İşgal döneminde Urfa'nın dağlık bölgelerinde Fransızlara karşı mücadele etmiş ve İstiklal Madalyası'yla ödüllendirilmiştir. Kurtuluştan sonra kendisini tamamen toprak sahibi olmaya ve gücüne güç katmaya adanmıştır. Devlet içindeki nüfusunu kullanarak yapmış olduğu bütün kanunsuz işlerden paçasını kurtarır ve köylülere zulmeder. İsteddiği çiftliği kurabilmek için Vayvay köyünü ele geçirmek zorundadır. Bazı Vayvaylıların topraklarını satın almış, bazılarını ise korkutarak ve tehdit ederek sürgün etmeyi başarmıştır. Fakat ona karşı birçok Vayvaylı direnmeye devam etmektedir. Ali Safa Bey onları yıldırma ve bezdirmeye için bütün gücünü kullanır. Çukurova'nın diğer zenginlerinden olan Arif Saim Bey'le de gizli bir rekabet halindedir.

Koca Osman Eserin ilk cildinde İnce Memed'e yardım eden ve köyünde onun için bir araziyle ev satın almış olan ikincil bir karakter olarak rol oynamıştır. Eserin ikinci cildindeyse Koca Osman, anlatının başkarakteri olarak nitelendirilebilecek kadar baskın bir role sahiptir. Koca Osman için İnce Memed adeta yaşayan bir efsanedir. Onun Vayvay köyüne gelmesiyle birlikte cesaret bulur ve Ali Safa Bey'in adamlarına ilk kurşunu sıkan kişi olur. İnce Memed'in Vayvay köyünü kurtaracağından oldukça emin olan karakter köylüleri örgütler, eşgüdüm ve onlara cesaret verir. Koca Osman İnce Memed'i uzun bir süre saklar ve onun kendisine gelmesi için elinden gelen her şeyi yapar. Vayvaylıların Ali Safa Bey'e karşı olan direnişinde en önemli etkenlerden biri olur.

Kel Hamza Abdi Ağa'nın köyden sürgün etmiş olduğu erkek kardeşi Kel Hamza, dağlarda yaşamaktadır. Bir arkadaşının tavsiyesi üzerine bir grup arkadaşıyla Değirmenoluk'a gelir ve Hürü Ana'nın eşi Durmuş Ali'yi öldürür. Kel Hamza köylülere kısa bir süre iyi davranır. Fakat kolluk kuvvetleriyle, diğer ağalarla ve yöneticilerle sıkı ilişkiler kurduktan sonra köylülerin elindeki her şeyi alır. Abdi Ağa'ya yıllarca verilmemiş olan ekinleri ister ve arazi ile hayvan kirası alır. Kel Hamza'nın köye ağalık yapma başlamasıyla birlikte birçok köylü açıktan ölür. Hayatta kalanlar ise sindirilir ve ağaya sadık olan kullara dönüşürler. Kel Hamza'nın zulmü köylülere Abdi Ağa'yı aratır ve köylüler İnce Memed'e lanet etmeye başlamışlardır. İnce Memed'in defalarca jandarmanın elinden kaçmayı başardığını öğrenen Kel Hamza canı için endişelenmeye başlar ve bir süre sonra paranoyaklaşır. İnce Memed anlatının sonunda Değirmenoluk'a gelir ve onu öldürür.

Seyran Harmanca köyünde yaşayan Halil Molla'nın kızıdır. Küçük yaşlarda Aziz'le arkadaşlık eden Seyran ondan iki yaş büyüktür. Aziz'i öz kardeşi gibi koruyup kollayan Seyran büyüdüğünde Aziz'le birlikte sevgili olur. Seyran'ın babası onların aşkını öğrendiğinde Aziz'i Vayvay köyündeki Seyfali'ye gönderir. Seyran Aziz'in peşinden Vayvay'a gelir. Ali Safa Bey'in üç oğlu Seyran'ın güzelliğini duyduklarında Vayvay köyünden çıkmaz olurlar. Ali Safa Bey'in üç oğlu ve karakol çavuşu Seyran'ı kaçırap ona tecavüz ederler. Aziz kendisini baştan ayağa silahla donatıp evi basar. Evdeki bütün erkekleri öldürür. Ardından jandarma karakolunu da basan Aziz girdiği çatışmada öldürülür. O günden sonra Vayvaylılar Seyran'a öz kızları gibi bakmışlardır. Memed'e verilmesi gereken evde o yaşamaktadır. Seyran'ın yüzü hiç gülmez. İnce Memed'i Halil'in bostanında gören Seyran ona aşık olur. Onun duygularının farkında olan İnce Memed de Seyran'a ilgi duyar. İkili arasında bir aşk ilişkisi gelişir ve birbirleriyle sevişirler.

Anlatıyı oluşturan kişi kadrosu hayli geniştir. Anlatıda önemli rolleri olan karakterlerin isimleri kısaca şunlardır: Olumlu karakterler: Köse Halil, Yel Musa, Topal Ali, Kamer Ana, Hürü Ana, İmam Ferhat, Seyfali, İdris Bey, Yobazoğlu Hasan, Sefçe Kahya, Muslu, Süleyman vd. Olumsuz karakterler: Arif Saim Bey, Kaymakam Ramiz, Savcı, Kara İbrahim, Yağmur Ağa, Adem, Dursun Durmuş, Zeynel, Yüzbaşı Faruk, Asım Çavuş vd.

Öykü

Çukurova'daki Toprak Savaşları Anlatı, Anavarza Ovası'nın detaylı bir betimlemesiyle başlar. Anavarza Ovası'ndan geçen su yolları, coğrafi özellikleri, dik yamaçları, bereketli toprakları, içinde yaşayan bin bir çeşit canlı ve Akçasaz bataklığı, ovaya hayat veren bitki türleri ve bölgenin yaşam kaynağı olan Ceyhan Irmağı detaylı bir şekilde betimlenir. Ardından böylesine değerli bir bölge için verilmiş olan toprak savaşlarına gelinir. Ali Safa Bey, Anavarza Ovası'nın ne kadar değerli olduğunu bilmektedir. Anavarza'nın her karış toprağını ele geçirmek için yıllarca mücadele vermiştir. Halbuki çeyrek asır önce insanlar çok küçük şeyler karşılığında yerleşebilecek bir toprak parçası satın alabilmekteydiler. Lakin çıkan iskan kanunlarıyla birlikte insanlar bir karış toprak için canlarını vermeye

başlamışlardır. Ali Safa Bey Anavarza'nın neredeyse tamamını ele geçirmiştir. Önünde yalnızca Vayvay köyü bir engel olarak durmaktadır. Onlara topraklarını bırakmaları için ne yapmışsa başarısız olmuş ve hiçbir tehdit, düzenbazlık kar etmemiştir. Ali Safa Bey Vayvay Köyü'nü ele geçirmek için elinden geleni yapacaktır.

Koca Osman'ın Beklenmedik Misafiri Anavarza'nın karaçalılıklarında günlerdir gezinmekte olan bir yaban, erzağını en sonunda bitirmiştir. Dürbünüyle çevredeki köyleri ve dağ yollarını gözetlemektedir. Savrunggözü dolaylarında jandarmalar tarafından kısırılmış olan eşkiya akşam saatlerine kadar onlarla çatışmaya girer. Akşam karanlığı çöktükten sonra aralarından sızıp kaçar gider. Erzak sorunu yaşayan adam ilk olarak Koca Osman'a gitmeyi düşünür. Yolculuk sırasında Sarı Ümmet'e uğrayıp bir gece onda kalmıştır. Fakat Sarı Ümmet onun gelmesinden çok tedirgin olmuştur. Her yer jandarma ve ağaların eşkiyalarıyla kaynamaktadır. Sarı Ümmet ona Koca Osman'ın evine nasıl gitmesi gerektiğini anlatır. Vayvay köyüne mutlaka gece vakitlerinde girmelidir. Sarı Ümmet'in korkmuş olmasından çekinen adam Koca Osman'ın onu nasıl karşılayacağını bilememektedir. Belki o da korkacak ya da onu jandarmalara teslim edecektir. Adam gizlice Vayvay köyüne girer. Kapısını çalmış olduğu Veli, onu Koca Osman'a götürür. Adam tanrı misafiri olduğunu söyleyerek Koca Osman'ın evine girer. Gelen kişinin kim olduğunu çözemeyen Koca Osman, karşısındaki kişinin yüzüne dikkatlice baktığında onun İnce Memed olduğunu anlar. Çocuksu bir sevinç yaşayan Koca Osman Kamer Ana'ya yemek yaptırır ve yemekler yenir. Ardından oturup kahve içerler. Koca Osman heyecanla İnce Memed'e ağaların ettikleri zulmü ve diğer sorunları anlatmaya başlar. Kamer Ana Koca Osman'a sık boğazlık ettiği ve Memed'in canını sıktığı için çok kızar. Koca Osman İnce Memed'i ağırlamak konusunda ısrar eder. Memed'e kalacak bir yer hazırlanır ve onun köyde olduğu kimseye söylenmeyecektir.

Koca Osman'ın Sırrını Merak Eden Vayvaylılar Horozların şafak vakti ötüşüyle uyanan Koca Osman özenle giyinmiştir. İnce Memed'i içine yatmış olduğu dolapta izler. Böylesine ince ve küçük bir adamın bu kadar mert oluşuna ve ondan böylesine korkulmasını anlayamaz. Memed'in dışı ne kadar ince ve küçükse içi o kadar geniş ve büyüktür. Koca Osman dışarı çıkar ve köyün içinde gezinmeye başlar. Bütün köylülerin gözü onun üzerindedir. Koca Osman'da bir hal olduğunu anlarlar. Koca Osman'ın oğlu Kamer Ana'yla konuşur. Onların bir şey gizlediklerini anlamış fakat annesinin hiçbir şey söylemeyeceğini bilmektedir. Köylüler Koca Osman'a ilgi göstermezlerse onun ağzındaki baklayı çıkaracağını farkındadırlar. Fakat Koca Osman da köylülerin onu bilerek görmezlikten geldiklerinin farkındadır. Fakat yine de içi içine sığmaz. Bu sırrı saklamakta zorlanmaktadır. Akşam vakti eve gelir ve uyur.

Yobazoğlu Hasan'ın Evinin Yakılması Şafak sökmeden önce köyün içinden bir silah sesi gelir. Memed tüfeğini alıp kapının köşesinden dışarıyı kolağan etmektedir. Koca Osman neler olup bittiğini anlamak için dışarı çıkar. Yobazoğlu Hasan'ın evi yanmaktadır. Hasan ailesini alevler arasından zar zor kurtarmış ve evinin yanışını izlemektedir. Koca Osman ona belasını bulmuş olduğunu ve o işi yapmamış olması gerektiğini söyler. Ahırdan bir at kişnemesi duyulur. Hasan'ın eşi atın kurtarılması için çevresindekilerden yardım ister. At, ahırın çatısından düşen molozlar yüzünden ölmek üzeredir. Hasan ahıra girer ve atı kurtarır. Kısa sürede at doludizgin koşarak gözden kaybolur. Hasan'ın eli yanmıştır. Koca Osman onunla sohbet etmeye başlar. Yobazoğlu Hasan'ın evini yaktıran kişi Ali Safa Bey'dir. Koca Osman Hasan'a endişelenmemesi gerektiğini ve Ali Safa Bey'in yakın zamanda yapmış olduğu bütün kötülüklerin bedelini ödeyeceğini söyler. Koca Osman hışımla evine geri döner.

Yobazoğlu'yla Ali Safa Bey'in Anlaşmazlığı Anavarza'nın düzlüklerinde gezinen bir at üzerine uzun betimlemeler yapılır. Soylu bir Arap atı olan bu hayvan Ali Safa Bey'in atıdır. Ali Safa Bey'in hayattaki en büyük meşgaleleri; toprak edinmek ve yağız atıyla ilgilenmektir. Ali Safa Bey bu ata olan tutkusunun Türkmen kanından kaynaklandığını düşünür. Hayatındaki her şeyden vazgeçebilir fakat atından asla vazgeçemez. Anavarza'yı tamamen eline geçirmek isteyen Ali Safa Bey, tapu memurlarıyla görüşür. Tapu memurları ona Vayvay köyündeki on yedi dönümlük bir araziyi gösterirler. Eğer bu arazi satın alınırsa Vayvay köyü de tamamen eline geçebilecektir. Arazinin sahibi Yobazoğlu Hasan'dır. Ali Safa Bey onu huzuruna çağırır ve araziyi satın almak istediğini söyler. Yobazoğlu Hasan, Ali Safa Bey'le uzaktan akraba olduğu için, istenen araziyi karşılıksız olarak verebileceğini söyler. Fakat Ali Safa Bey karşılığını ödemediğinden ondan bir şey almak istemez. Uzun uzun düşünüp taşınan Hasan, arazi karşılığında Ali Safa Bey'in atını ister. Hasan ya atın verilmesini ya da hiçbir şeyin verilmemesini ister. Ali Safa Bey sinirden küplere binmiş olmasına rağmen onun isteğini kabul eder ve at karşılığında araziyi alır. O günden sonra Ali Safa Bey, Vayvay köylülerine oldukça derin bir

nefret beslemeye başlar. Yobazoğlu Hasan hiçbir değeri olmayan bir tarla karşılığında böylesine soylu bir atı aldığı için gittiği her yerde Ali Safa Bey'le dalga geçer. Onu epey aşağılar. Onun çıkarmış olduğu dedikodular Ali Safa Bey'in kulağına gider. Hasan defalarca dövdürülür, hapse atılır, işkence görür. Fakat Hasan onunla dalga geçmeye devam eder. Ali Safa Bey son olarak onun evini yakmıştır.

Ali Safa Bey'in Atını Öldürtmek İsteği Ali Safa Bey evine gelen Adem'e ve Murtaza'ya köyün ne durumda olduğunu sorar. Onlar da Yobazoğlu Hasan'ın evini nasıl yaktıklarını anlatmaya başlarlar. Hasan'a birkaç el ateş edilmiş ve Ali Safa Bey'in öldürülmesini istediği at ahırda alevler içinde kalmıştır. Fakat Adem ve Murtaza ikilisi tam anlamıyla neler olup bittiğini göremeden oradan kaçmışlardır. Asıl haberleri Zeynel getirir. Zeynel'in söylediklerine göre Hasan, burnu bile kanamadan kurtulmuş ve at ahırdan kurtarılmıştır. Ali Safa Bey atın ölmemiş olmasına çok sevinir. Eski bir avcı olan Adem atı birkaç gün içinde öldürebileceğini söyler. Ali Safa Bey ona atı öldürmesini emreder. Zeynel'in köylüleri yıldırma için başka planları da vardır. Ali Safa Bey ona güvenmektedir.

Yobazoğlu'nun Vayvay Köyünü Terk Ermesi Yangının ardından jandarmalar olayı soruşturmak için köye gelmiştir. Köylüler dahil jandarmalar da evi kimin yaktığını bilmektedirler. Jandarmalar Yobazoğlu Hasan'ı tutuklayıp karakola götürürler. Yolculuk sırasında onu döver ve nezarethaneye atarlar. Jandarmalar sırayla onu dövmeye başlarlar ve kendi evini yakmış olmakla onu suçlarlar. Onun hiçbir otoriteyi tanımayan bir eşkıya olduğu söylenir. Jandarmalar yoruluncaya kadar Hasan'ı döverler. Jandarmalar onun köyü terk edip Narlıkışla'ya yerleşmesi gerektiğini söylerler. Ali Safa Bey ona orada bir arazi almıştır. Ali Safa Bey aynı zamanda Hasan'a ata da bir daha binmemesi gerektiğini söylemiştir. Jandarmalar Ali Safa Bey'in bütün isteklerini yerine getirirler. Hasan ailesini alıp Vayvay'dan ayrılır.

Koca Osman'ın Vayvay Köyünü Terk Etmeye Karşı Çıkması Koca Osman ve Kamer Ana, sabah saatlerinde gündelik işlerle uğraşırken yanlarına, elinde bir nergis buketiyle, Muhtar Seyfali gelir. Seyfali buketi Kamer Ana'ya verir ve bir köşeye oturur. Ardından Koca Osman'ın büyük oğlu, Sefçe Kahya ve Zeynel gibi karakterler de gelir. Vayvay köyünün yerlileri Yobazoğlu Hasan'ın başına gelenlerden sonra ne yapacaklarını düşünürler. Ali Safa Bey'in onları rahat bırakmayacağını ve istediğini elde etmek için her yola başvuracağını bilmektedirler. Vayvay köylüleri bir eşkıya olan Kalaycı öldürüldükten sonra rahata kavuşacaklarını düşünmüşlerdir. Lakin Ali Safa Bey bu sefer hükümeti karşısına koymuştur. Koca Osman haricindeki herkes, köyü bırakıp Çukurova'daki başka bir yere yerleşmeyi önerir. Ali Safa Bey'le baş edemeyeceklerini ve Çukurova'daki bütün topraklar paylaşılmadan önce köyden ayrılmaları gerektiğini düşünürler. Köyden ayrılmayacağını söyleyen yalnızca Koca Osman'dır. Köylülere bir hikaye anlatır ve her şeyin sonunun iyi olacağını ima eder. Fakat köylüler Koca Osman'ın neye ya da kime güvenerek böyle konuştuğunu anlayamazlar. Koca Osman İnce Memed'in yanına gider. Konuşulanları duyup duymadığını sorar. Memed bütün konuşulanları duymuştur ve köylünün mücadele etmesini istemektedir. Koca Osman'ın köylülere vadettiği güvence İnce Memed'dir.

Vayvaylıların Ali Safa'nın Adamlarına Sıktığı İlk Kurşun Gece yarısı Koca Osman, kurşun sesleriyle uykusundan uyanır. Bir süre sonra karşısında İnce Memed'i tam teçhizatlı bir şekilde bulur. Koca Osman gelenlerin Ali Safa Bey'in adamları olduğunu söyler ve Memed'in dışarı çıkmasına izin vermez. Koca Osman eline almış olduğu bir silahla dışarı çıkar. Ateş açanları görmek için çok çaba sarf eder. Birisini vurması durumunda kendi evinin jandarmalar tarafından aranmaması için başka bir evin avlusuna geçer ve pusu kurar. Koca Osman ateş açanları görmeyi başarır ve silahını nişanlayıp tetiğe basar. Koca Osman birini vurmayı başarır. Silahlı grup yaralıyı aldıktan sonra köyü terk eder. Koca Osman eve geri girdiğinde Memed'e olup bitenleri anlatır. Ali Safa Bey köylüleri yıldırma için düzenli olarak her gece silahlı çeteleri köye göndermektedir. Kalaycı'nın öldürülmesinden sonra gece baskınlarının sayısı epey artmıştır.

Ali Safa Bey'le Hükümet Yetkililerinin İşbirliği Sabah saatlerinde Koca Osman, ilk olarak Muhtar Seyfali'nin yanına gider ve dün gece olanlarla ilgili konuşmaya başlarlar. Koca Osman, Ali Safa Bey'in baskılarına ses çıkarılmadığı ve Dumlu ile Yüreğir gibi yerlere kaçıldığı sürece köyü kurtaramayacaklarını söyler. Bir süre sonra İmam Ferhat içeri girer. Dün gece hiç kimse ateş edenlere karşılık vermemiştir fakat aynı zamanda kimse uyuyamamıştır. Koca Osman, köyü terk etmiş olanların geri dönmesi ve mücadele edilmesi gerektiğini söyler. Odada olan hiç kimse onun neye güvendiğini anlayamaz. Koca Osman üstü kapalı bir biçimde İnce Memed'den bahsetse de konuştuğu kişiler onu anlayamaz. Onlara evinde Memed'i sakladığını söyleyip söylememek konusunda tereddüt eder. Koca Osman İmam Ferhat'ı dışarı çıkarır ve ona köylülerin Vayvay'ı tamamen terk edeceğinden korktuğunu

söyler. Zira köyden ayrılan hiç kimse yerleşebilecekleri bir yer bulamamışlardır. Vayvaylılar şikayette bulunmak için karakola gelirler. Karakol komutanın dün gece diz kapağından vurulmuş olduğunu öğrenirler. Böylece Koca Osman dün gece köyü basan kişilerin arasında komutanın da olduğunu anlamış olur. Jandarmaya herhangi bir şikayette bulunmadan oradan ayrılırlar ve kaymakama gidip dertlerini anlatırlar. Kısa sürede her köylü, Koca Osman'ın onbaşıyı vurduğunu öğrenir ve jandarmaların Ali Safa Bey için çalıştığı ortaya çıkar.

Koca Osman'ın Sürgünleri Geri Dönmeye İkna Etme Çabası Koca Osman ile İmam Ferhat, Narlıkışla'daki Yobazoğlu Hasan'ın evine gelirler. Hasan'ın durumu perişandır ve üç çocuğu da hastadır. Koca Osman onun durumuna çok üzülür ve onu Vayvay'a geri dönmesi için ikna etmeye çalışır. Koca Osman onu geri dönmeye ikna etmek için uzun uzun dil döker. Lakin canından şüphe eden Hasan geri dönmeyeceğini söyler. Bunun üzerine Koca Osman ve Ferhat ikilisi, sürgün köylülerin yerleştikleri Sarıçam'a gelirler. Hasan'a söylemiş oldukları aynı şeyleri onlara da söylerler. Köylüleri Vayvay'a dönmeye ikna etmeye çalışırlar. Fakat Vayvay'da rahat bırakılmayacaklarını bilen köylüler Koca Osman'ın bütün ısrarlarına rağmen geri dönmeyi kabul etmezler. Koca Osman İnce Memed'in köyde saklandığını ağzından kaçırmamak için çok gayret etmiştir. Ferhat'la birlikte Vayvay'a ilerleyen Koca Osman ona Memed'i sakladığını söylemek ister. Memed'in bir çözüm olup olmadığı konusunda onun fikirlerini alır. İmam Ferhat'ın İnce Memed'e güveni tamdır. Eğer hala dağlarda geziyor olsaydı Vayvay'ı kurtarabileceğine inandığını söyler. Koca Osman'ın umutları fazlasıyla artar.

İnce Memed'in Vayvay Köyünden Ayrılışı Evde tek başına kalmış olan İnce Memed, bir aralıktan etrafı izler ve derin düşüncelere dalmıştır. Köyün yerlilerinden olan Seyran'ın başına gelenleri düşünür. Ali Safa Bey'in köylüye nasıl zulmettiğini iyice zihninde tasarlar. Arif Saim Bey adındaki bir toprak ağasıyla işbirliği yapan Ali Safa Bey'in kurmak istediği düzenin ne kadar zalimce olduğuna kanaat getirir. Hatçe ve Döne'nin ölümünün üzerine İnce Memed, Abdi Ağa'yı öldürüp intikamını almıştır. Lakin içindeki intikam ateşi hala sönmemiştir ve ağaların köylülere etmekte oldukları zulme şahit oldukça daha da öfkelenir. İnce Memed eninde sonunda öldürüleceğine kanaat getirir. Ölmeden köyünü bir kez daha görmek ister. Kamer Ana eve giriş yapar. Koca Osman'ın söylemleri yüzünden köydeki herkes evde kimin ya da neyin saklandığını merak etmektedir. Kamer Ana İnce Memed'e dikkatli olmasını söyler. İnce Memed akşam karanlığı çöktüğünde köyüne geri dönmeye karar vermiştir.

Vayvaylıların İnce Memed'in Geldiğini Öğrenmesi Koca Osman'la İmam Ferhat Vayvay'a neredeyse varmak üzeredirler. Koca Osman üstü kapalı bir biçimde Memed'den bahsetmeye devam eder. İmam Ferhat hiçbir şey anlamamış gibi yaparak Koca Osman'a güvendiğini belirtir. Ancak Koca Osman onun kimden bahsetmiş olduğunu anlamamasına anlam verememiştir. Koca Osman en sonunda dayanamayıp İmam Ferhat'ı evine getirir. Evde İnce Memed'i ve Kamer Ana'yı arar fakat onları hiçbir yerde bulamaz. Kamer Ana Koca Osman'ın yanına gelir. Koca Osman ona Memed'in nerede olduğunu sorar. Köyünün durumunu merak etmiş olan Memed gece vakitlerinde yola çıkmıştır. Koca Osman'dan helallik istemiş ve yakın zamanda geri döneceğini söylemiştir. Koca Osman üzüntüsünden, onun bir daha geri gelmeyeceğini düşünmesinden dolayı hasta yatağına düşer. Sürekli İnce Memed'i sayıklar ve onun geri getirilmesini ister. Koca Osman'ın hastalandığını duyan Seyran onun yanına gelir. Seyran, geçmişte çok eziyet görmüş 25-30 yaşlarında olan bir kızdır. Koca Osman'ı öz babası, Kamer Ana'yı öz annesi gibi sevmektedir. Bütün köylüler de onu kızları olarak kabul etmişlerdir. Koca Osman Seyran'a İnce Memed'i anlatır. İmam Ferhat Koca Osman'a meraklanmaması gerektiğini, geri döneceğini söylemiş olan Memed'in sözünde duracağını söyler. Artık bütün köylüler İnce Memed'i yeniden konuşmaya başlamışlardır.

Seyran'ın Hikayesi Harmanca köyünde dünyaya gelmiş olan Seyran, Halil Molla'nın kızıdır. Halil ataları ve bölge insanları gibi bir dağ adamıdır. Seyran komşularının çocuğu olan Aziz'le sürekli vakit geçirmektedir. Onunla oyunlar oynar ve yaşı ondan biraz daha büyük olduğu için herkese karşı onu korur. Seyran ve Aziz büyüdüklerinde birbirlerine aşık olurlar. Aralarındaki yaş farkından dolayı aileleri onların evlenmelerini olumlu karşılamaz. Bunun üzerine iki sevgili Vayvay köyüne yerleşir. Muhtar Seyfali Seyran'ın babasını tanımaktadır ve Seyfali genç kıza öz kızı gibi bakar. Ali Safa Bey'in üç oğlu vardır. Üçü de iyi eğitim almış olmalarına rağmen şımarık büyütüldükleri için baba parası yemekteler. Paralarını sürekli eğlenceye ve kadınlara harcarlar. Seyran'ın güzelliğini duymuş olan üç kardeş Vayvay köyünden çıkmaz olmuşlardır. Bir gece Seyran'ı kaçırlar. Bunun üzerine Aziz baştan ayağa silah ve cephaneyle donanıp Seyran'ın tutulduğu evi basar. Aziz, Seyran hariç evdeki herkesi öldürür. Seyran'ı alından optükten sonra evi terk eden Aziz jandarma karakolunu da basar. Karakolu yakar ve dışarı çıkan bütün askerleri öldürür. Destek kuvvetler Aziz'in etrafını sarıp onu ateş

çemberine alır. Aziz öldürülür. O günden sonra Seyran Vayvaylıların kızı haline gelir. O günden sonra yalnızca, Kalaycı'nın İnce Memed tarafından öldürülmesi üzerine ve onun Vayvay köyünde saklandığını duyduğunda gülümsemiştir.

Kel Hamza'nın Değirmenoluk'un Ağası Olması Sisli bir gece yarısı, Sarı Ümmet'in köyüne varan Memed çok yorulmuştur. Memed yıllardır çekmiş olduğu yalnızlığın onu biraz ürkekletirmiş olduğunu fark eder. Gittiği her yerde bir sığıntı durumuna düşmüştür. Memed eve varırken Sarı Ümmet onu durdurur. Bütün köyün jandarmalarla ve Kara İbrahim'in adamlarıyla dolu olduğunu söyler. Ümmet ona Çukurova'yı terk etmesini, köye gitmemesini ve bir süre saklandığı yerden dışarı çıkmamasını söyler. Ümmet Memed'e biraz cephane ve erzak getirir. Bir dağ eteğindeki mağarada geceleyen Memed yeniden derin düşüncelere dalar. Yalnızlık ve sürekli kaçak olma hali onu psikolojik olarak iyice tüketmiştir. Ağaların ve beylerin bu kadar yolsuzluk yapıp insanlara eziyet etmelerine rağmen neden cezalandırılmadıklarını düşünür. İnsanları sömürenlere ses çıkarmayan devletin, sömürülenlerin hakkını korumaya çalışanlara neden düşman olduğunu anlayamaz. Hatçe'yi ve Döne'yi düşünür. Yüzbaşı Faruk'tan Hatçe'nin intikamını almadan ölmek istememektedir. İnce Memed sabah ışıklarıyla birlikte köyüne doğru yola çıkar. Hürü Ana'nın evine gelir. Hürü Ana oldukça üzgündür. Hürü Ana Memed'in birçok sorunu olduğunu bildiği için ona bir şey söylemek istemez. Fakat Memed Hürü'nün bir şeyler sakladığını anlamıştır. Hürü Ana Abdi Ağa öldürüldükten sonra köylünün neler yaşadığını anlatır. Abdi'nin öldürülüşünden sonra köylüler üç yıl kadar rahat yüzü görmüşlerdir. Kendi tarlalarını ekip biçmişler ve hayvanları istedikleri gibi kullanmışlardır. Çakırdikenliği her sene yakmışlardır. Fakat üç yıl sonra Abdi Ağa'nın köyden kovulan kardeşi Kel Hamza gelmiş ve Abdi Ağa'nın verilmemiş olan bütün haklarını geri istemiştir. Kel Hamza Abdi Ağa'nın iki kapatmasıyla da evlenmiştir. Kel Musa geldiği ilk gece Durmuş Ali'yi atına çiğnetmiş ve böylece Hürü Ana'nın eşi ölmüştür. Abdi Ağa'nın yerini onun kardeşi olan Kel Hamza almıştır.

Arif Saim Bey ve İdris Bey'in Çatışmasının Başlaması Akmezar köyü Türkmenlerden oluşan bir topluluğa sahiptir. Köyün en saygın ismiyse İdris Bey'dir. Bir gün Akmezar köyüne bir otomobil gelir. Köylülerin çoğu hayatlarında ilk defa otomobil görmüştür. Otomobil İdris Bey'in evinin önünde durur ve arabanın içinden giyimi oldukça göze çarpan bir kişi iner. İdris Bey'in evine girilir ve gelen kişiyle İdris Bey görüşür. Ardından İdris Bey'in evine gelen önemli kişi arabasına binip uzaklaşır ve gözden kaybolur. Söz konusu edilen anlatı kişisi Kozan Mebusu Arif Saim Bey'dir. Arif Saim Bey işgal yıllarında Fransızlarla işbirliği yaparak zenginleşme yolunu tercih etmiştir. Fakat Fransızların güney coğrafyasında kalıcı olmayacaklarını anlayan Arif Saim Bey taraf değiştirerek Gazi Paşa'nın has adamlarından biri haline gelir. Savaştan sonra ününü ve hükümette görev yapan tanıdıklarını kullanarak Çukurova'da toprak sahibi olma yarışına girmiştir. Amacı ülkenin en modern çiftliğini kurmaktır. Yanında gezdirmiş olduğu bir ziraat mühendisiyle Çukurova'nın en verimli toprağını aramaktadır. Bu zamana kadar Çukurova'da bulunmuş en zengin toprak Aptioğullarına aittir. Arif Saim Bey onlarınkinden daha zengin bir toprağa sahip olmak istemektedir. Ermeni sürgününden kalma bir araziye kurulmuş olan Akhocaoğulları çiftliğinin toprağı bulunabilen en zengin toprak olur. Mühendise göre söz konusu edilen toprak ölümsüzdür. Devlet kademelerindeki gücünü ve ününü kullanan Arif Saim Bey, çiftliği kanunsuz yollardan satın alır. Çiftliğin eski sahipleri de Halk Partisi Genel Sekreterini tanımaktadır. Gazi Paşa'ya yapılan bir şikayet üzerine Arif Saim Bey, Aziz Ağa'nın mülkünden elini çeker. Arif Saim Bey Akmezar'da bir arazi satın alır. İdris Bey'in bütün sorunları o günden sonra başlar. Arif Saim Bey, Türkiye sınırları içindeki en ünlü at hırsızıyla anlaşır. Ondandır yüzlerce at ister. Arif Saim Bey, soylu atlar karşılığında Akmezar köylülerinin arazilerini satın almaya başlar. Ona direnen birkaç kişinin de arazilerini almak için birçok vaatte bulunur. En sonunda İdris Bey Arif Saim Bey'e teslim olmak zorunda kalır.

Vayvaylıların Atlarının Çalınması Vayvay köylüleri Memed'in gidişi üzerine Koca Osman'ı suçlamaya başlarlar. Memed'in geldiğini köylülere haber vermediği için onu sıkıştırırlar. Memed'in Vayvay'a gelişi üzerine birçok dedikodu çıkar. Herkes onu nasıl gördüklerini abartılı bir şekilde hikaye ederek anlatmaya başlar. Anlatılan hikayelerden Vayvay köylüleri cesaret bulur ve Ali Safa Bey'in bütün baskılarına direnmeye çalışırlar. Köye ateş açan eşkiyalara karşılık verip onları kaçırlar. Fakat köylüler bir sabah uyandıklarında bütün atların gitmiş olduğunu fark ederler. Bazı atların ölümlerini su kenarında bulurlar. Bunca atı çalabilecek tek kişinin Yağmur Ağa olduğunu bilen Vayvaylılar ondan hesap sormak ve atlarını geri almak için yola çıkarlar. Köylüler ondan atları geri isterler fakat Yağmur Ağa bunu yapamayacağını söyleyerek onları eli boş gönderir. Vayvaylılar Yağmur Ağa'ya yapılanların intikamının alınacağını söylerler.

İdris Bey'le Arif Saim Bey'in Çatışması Ali Safa Bey, çiftliğinin önünde atlarıyla bekleyen kişileri içeriye alıp almama konusunda kararsızdır. Gündüz vakti böylesine bir konuğu kabul etmek tehlikelidir ve Ali Safa Bey Arif Saim'den çekinmektedir. Ali Safa Bey konukların gizlice içeriye alınmasını ister. Gelenler İdris Bey'le adamlarıdır. İdris Bey Arif Saim'e karşı dağa çıkmıştır. Arif Saim Bey Akmezar köyünü tamamen ele geçirmek için köylüleri tehdit etmiş ve çoğu araziyi zorla elde etmiştir. Arif Saim Bey arazisinin ortasında kalmış olan toprakları satın almak için defalarca İdris Bey'le görüşür. Arif Saim Bey her defasında ondan olumsuz cevap alır. Arif Saim Bey'e karşı bir direniş örgütleyen İdris Bey dağa çıkmıştır. Osmanlı döneminden kalma ve yeni rejimin memurlarından korkan bir tapu memuru olan Fazıl, Arif Saim Bey'e sahte senet yazar. Bu senede göre İdris Bey Arif Saim'e borçlanmıştır. İdris Bey'in evine bir ceset gömülür. Bu ceset jandarmalar tarafından çıkarılır ve İdris Bey her yerde aranmaya başlar. Senedin kendisine ait olmadığını ve Arif Saim Bey'e borçlu olmadığını ispat etmek isteyen İdris Bey, kolluk kuvvetleri tarafından arandığı için duruşmaya gidememiş ve kendisini savunamamıştır. Bunun üzerine İdris Bey bir gece yarısı mahkemeyi yakar. Arif Saim Bey'in de istediği şey gerçekleşmiş olur. İdris Bey'in Ali Safa Bey'i ziyaret etmesinin sebebi Arif Saim'e bir haber göndermektir. Arif Saim'in Akmezar'ı terk etmesini ister. Aksi halde ya İdris Bey onu öldürecek ya da Arif Saim İdris Bey'i öldürecek.

İnce Memed'le Asım Çavuş'un Karşılaşması Değirmenoluk'a gitmiş olan Memed, jandarmalar tarafından kovalanmaktadır. Uzun bir kaçışın ardında Hürü Ana'yla birlikte dağa ulaşırlar. Dağda saatlerce süren bir çatışma gerçekleşir. Hürü Ana jandarmalara ateş etmemeleri için yalvarır, yakarır. Memed onları uzak tutmak için korkutma amaçlı atışlar yapmaktadır. Asım Çavuş elindeki beyaz bir mendille Memed'e doğru ilerler. Asım Çavuş çatışmanın son bulmasını, Memed'i sevdiğini ve Memed'e teslim olmasını söyler. Onu hapisten kurtarmak için elinden geleni yapacağına söz verir. Memed ona yarım kalmış bazı işlerinin olduğunu ve bunları tamamlaması gerektiğini söyler. Asım Çavuş Memed'in üzerine yürümeye devam edince Memed onu bacağından vurur. Bunu yaptığı için üzgün olduğunu söyleyerek kaçmayı başarır. Hürü Ana teslim olur.

İnce Memed'in Süleyman'ın Evine Sığınması Memed ve jandarmalar arasındaki kovalamaca bir süre devam ettikten sonra Memed, bir silah sesi duyar. Silah sesini takip eder. Jandarmalara doğru korkutma ateşi açan kişinin Topal Ali olduğunu anlar. Jandarmalarla birlikte yola çıkmış olan Topal Ali onların önüne geçmiş ve Memed'in kaçabilmesi için ona zaman kazandırmaktadır. Yüzbaşı Faruk ve Asım Çavuş ateş eden kişinin Memed olduğunu zannetmektedir. Topal Ali gün doğmadan önce yeniden jandarmaların arasına karışacaktır. Memed Süleyman'ın evine girer. Kan kaybından bilincini kaybeder. Süleyman ve eşi onun yaralarıyla ilgilenir ve Memed'in uyanmasıyla birlikte yemek yenir. Memed bütün olan biteni Süleyman'a anlatır. Bir köye gidip bir adamı bulmaktan bahseder. Süleyman o köyün hiçbir zaman bulunmadığını söyler. Memed Abdi Ağa'yı öldürdükten sonra bütün sorunların çözüleceğini sanmıştır. Fakat onun yerini Kel Hamza ve diğerleri almıştır. Ağaları öldürmenin bir çözüm olmadığını anlamıştır.

Topal Ali'nin İnce Memed'in Yanına Gelmesi Yüzbaşı Faruk, Memed'i yakalayabilmek için, Topal Ali'nin yanına Halepli olan Yel Musa'yı da almıştır. Yel Musa coğrafyanın en ünlü izcisidir. Topal Ali onun izleri şaşırması için ne yaptıysa başarılı olamamıştır. En sonunda Yel Musa'yla konuşup İnce Memed'i bulmaması için onu ikna etmeyi düşünür. Memed'in ne kadar iyi ve sevilen bir karakter olduğunu anlatır. Fakat Yel Musa ne olursa olsun Memed'i bulacağını söyler. İzleri takip eden Yel Musa Kesme Köyü'ne ulaşmıştır. Süleyman'ın evine doğru ilerlemektedir. Topal Ali Yel Musa'nın Memed'i bulmasına engel olmak için onu öldürmeye karar verir. Silahın horozunun kaldırıldığını duyan Yel Musa Topal Ali'ye ateş etmemesi için yalvarır. Memed'in bu kadar sevilen bir karakter olduğunu bilmediğini söyler. Topal Ali silahını geri sokar. İkili Süleyman'ın evine gülümseyerek bakar.

Kaymakam'la Ali Safa Bey'in İşbirliği Kaymakam Ramiz Bey, Osmanlı döneminden kalma bir memurdur. Cumhuriyetle birlikte kurulmuş olan düzene lanet eder ve Osmanlı padişahlarını göklere çıkarır. Ancak düşüncelerini kimseyle paylaşmaz. Ancak kendisi gibi yobaz bir dünya görüşüne sahip olan kişilere rahatça içini döker. Arif Saim Bey Kaymakam'a hususi otomobilini göndermiştir. Kaymakam, Ali Safa Bey'le Vayvay köyüne gidip dava kararını okuyacaktır. Uzun bir yolculuktan sonra Vayvay köyüne gelinir. İki tarafı temsil eden bilirkişiler tartışmaya başlar. Kaymakam Ramiz Bey Vayvay köyünün Ali Safa Bey'e ait olduğunu ve köylülerin bir ay içinde köyü boşaltmaları gerektiğini söyler. Köylüler verilen karara karşı çıkar ve yüz yılı aşkın bir süredir bu köyde yaşadıklarını söylerler. Ramiz Bey onlara hakaretler eder ve bu köyü birkaç gün önce kurmuş olduklarını söyleyip arabaya biner. Ramiz Bey köylülere hakaret etmiş olmaktan pişman olmuştur. Birileri tarafından hükümete ihbar edilmekten çekinir. Otomobil şoförünün hükümet yanlısı bir casus olduğunu sanır. Bir süre sonra

Vayvay köyüyle ilgili almış olduğu karardan vazgeçer. Mevkisini kaybetmekten ve yargılanmaktan korkmuştur. Ali Safa Bey'e bir şey söylemez fakat bu meseleye karışmaması gerektiğine karar vermiştir. Ali Safa Bey'in köylüleri kendisinin çıkartması gerektiğini düşünür.

Memed'in Kulaksız İsmail'in Değirmenine Sığınması Topal Ali'yle Yel Musa, Süleyman'ın kapısını çalarlar. Topal Ali'nin Kel Hamza için çalıştığını sanan Süleyman tüfeğini alır ve namluyu kapıya dayar. İnce Memed onu silahı ateşlemeden önce durdurur. Memed Süleyman'a Topal Ali'yle beraber çalıştıklarını söyler. Topal Ali ve Yel Musa içeri girerler. Memed'e; Jandarmaların akşama doğru köye varacağını ve köyü terk etmesi gerektiğini söylerler. Ne yaparsa yapsın Değirmenoluk'a geri dönmemelidir. Kel Hamza köylülere öylesine zulmetmiştir ki herkes Abdi Ağa'yı arar hale gelmiştir. Memed ağaları öldürmekle hiçbir yere varamadığını söyler ve odadakilerden bunun için bir çözüm önerisi sunmalarını ister. Odadaki herkes bunun bir kısır döngü olduğuna kanaat getirir. Memed Kulaksız İsmail'in değirmeninde saklanmaya karar verir. Şafak sökmeye önce yola çıkar. Memed Kulaksız İsmail'le karşılaşınca aralarında bir sirtüşme olur. Kulaksız İsmail; Kel Hamza yüzünden bütün köylülerin açlıktan kırıldığını ve aylardır doğru düzgün bir şey yiyemediğini söyleyerek feryat eder. İnce Memed çıkınıdaki yemekleri çıkarır. İsmail'i yemek yerken izler. Karnı doymuş olan İsmail kendine gelir. Memed'den özür diler ve değirmende saklanabileceğini söyler.

İnce Memed'in Yeniden Efsaneleşmesi Vayvay köylüleri bir süredir hiçbir sorunu düşünmeden mutlu bir şekilde kendilerini çalışmaya vermişlerdir. Ne Ali Safa Bey ne de akşamları ateş açan paralı eşkıyalar konusunda endişeleniyorlardır. Yaz gelmiş ve toprak bütün bereketiyle ürünlerini vermeye başlamıştır. İdris Bey Vayvaylıları ziyarete gelir. Onların cesaretine ne kadar özendiğini ve onları desteklediğini söyler. İdris Bey İnce Memed'in nerede olduğunu sorar. Birbirlerine yardım edebileceklerini düşünür. Koca Osman Memed'le ilgili bildiği her şeyi ona anlatır. Bütün yaz mevsimi boyunca Memed çatışmalara girer. Artık tamamen geri dönmüştür. Çukurova'nın her yerinde onun kahramanlıkları üzerine konuşulur. Onun bir türlü yakalanamamasından endişe eden Ali Safa Bey çiftliğinin güvenliğini arttırmıştır. Ali Safa Bey bir gün İdris Bey'le görüşür. Ondan Memed'i yakalayıp öldürmesini ister. Karşılığında da Arif Saim Bey'le bütün ağalar görüşecek ve ona toprakları geri verilecektir. İdris Bey bir süre düşündükten sonra teklifi kabul eder. İnce Memed'i gizlendiği yerde bulan İdris Bey onunla görüşmek ister. İnce Memed temkinlidir. İkili yanyana oturmuş konuşurlarken bir anlık bir sessizlik olur. İdris Bey hançerini çekip serçe parmağını keser. Memed'in parmağını da kesip onunla tokalaşır. İdris Bey ona artık kan kardeşi olduklarını söyler. Memed İdris Bey'in onu öldürmek için geldiğini düşünmüştür. Memed'in adamları saklandıkları yerden çıkarlar. İdris Bey onun temkinli olmasından hayli memnun olur. İdris Bey adamlarını alıp Memed'in yanından ayrılır. Bütün bu anlatılanlar köylülerin çıkarmış oldukları dedikodulardır.

Kel Hamza'nın Köylüye Zulmetmesi Abdi Ağa'nın kardeşi Kel Hamza, Değirmenoluk'a döner dönmez ağabeyinin dul kalan iki eşiyle evlenir. Köylüye bir süre gayet iyi davranır. Bütün hasadı ve ekinleri onlarla paylaşır. Köylüler arasında ona minnet etmeyen bir tek Hürü Ana'dır. Eşi Durmuş Ali'nin öldürülmesini affedememiştir. Kel Hamza köylüyü oyalamak için ziyafetler hazırlar, kutlamalar yaptırır. Jandarmaları kendi yanına çekmek için onlarla her şeyini paylaşır ve onlara da ziyafet çektirir. Bir süre sonra jandarmalar köyle ilgili alınmış olan bir kararı duyurmak için Değirmenoluk'a gelir. Abdi Ağa'ya ait olan topraklarda üretilen mahsul beş yıl kadar köylüler arasında paylaştırılmıştır. Ayrıca Abdi Ağa'yı öldüren İnce Memed'i saklayan köylüler onun suçuna ortak olmuşlardır. Dolayısıyla Abdi Ağa'ya ödenmesi gereken beş yıllık arazi kullanım ücreti Kel Hamza'ya ödenecektir. Kel Hamza Abdi Ağa'nın öldürülmesi konusunda köylüyü affettiği için bu konuda herhangi bir işlem yapılmayacaktır. O günden itibaren köylüler ürettikleri her mahsulü Kel Hamza'ya vermeye başlarlar. Kısa sürede insanlar açlıktan ölmeye başlar ve İnce Memed'e lanet edilir. Köylüler Kel Hamza'dan yardım isterler. Kel Hamza parası olanlara ürün satar, tipini beğendiklerine borç verir. Diğerlerini evden kovar. Köylüler arasında ciddi düşmanlıklar boy gösterir.

Memed'in Değirmendeki Çatışmadan Kaçması Kulaksız İsmail'in değirmeninde gizlenmekte olan İnce Memed, Kara İbrahim'in adamları tarafından kuşatılır. Memed onlarla çatışmaya başlar. Kulaksız İsmail hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi bir kenara çökmüş oturmaktadır. Kara İbrahim Memed'e alaycı sözler ederek onu adamlarıyla birlikte kurşun yağmuruna tutar. Bir sürelik bir çatışmanın ardından Memed, Kara İbrahim'i vurmaya başlar. Fakat ardından Yüzbaşı Faruk ve Asım Çavuş da olaya dahil olur. Jandarmalarla Memed arasında amansız bir çatışma başlar. Memed, artık her şeyin bittiğini ve yakalanacağını düşünmektedir. Biraz sonra sağanak yağmur yağmaya başlar. Kulaksız İsmail bir dostundan kalan tüfeğini alıp Memed'in yanına gelir. Yağmurun onun için bir şans olduğunu, kendisini nehir suyuna bırakarak kaçabileceğini söyler. Kulaksız İsmail Memed kaçana

kadar jandarmaları oyalayacaktır. Bir süre sonra değirmenden silah sesi kesilir. Jandarmalar değirmeni kontrol ettiklerinde Kulaksız İsmail'in ölüsünü bulurlar. Memed kaçmıştır.

Memed'in Vayvay Köyüne Dönüşü Vayvay köyünün meydanında uyurgezer halde dolaşan, başta ayağa silahla donanmış olan bir adam görünür. Adamı ilk olarak çocuklar fark eder. Ardından Ferhat Hoca amaçsızca dolanan eli silahlı adamı görür. Köylüler kendi aralarında bu adamın kim olduğunu öğrenmeye çalışırlar. Şüpheli gözlerle ona bakarlar. Köylüleri toplanmış bir halde gören Koca Osman, onların baktığı yere bakar. Koca Osman uyurgezer halde dolanan bu adamı tanır. Memed Vayvay köyüne geri dönmeyi başarmıştır. Koca Osman sevinç nidaları atarak Memed'e doğru koşar. Onu omuzlayıp eve götürürler. Köylüler, çocuksu bir fiziği olan bu adamın İnce Memed olduğuna inanamazlar. Onun fiziğini gördüklerinde ilk olarak karamsarlığa kapılırlar. Daha sonra onunla ilgili anlatılanları hatırlayıp umutlanırlar. Onun dönüşü üzerine köyde oyunlar oynanır. Ali Safa Bey'in köydeki casusu olan Zeynel, Memed'in köye geldiğini öğrenmesiyle birlikte Ali Safa Bey'in yanına gelir. Fakat Ali Safa Bey'e Memed'in köyde olduğunu söyleyip söylememek konusunda tereddüt eder. Memed'in dönmesiyle birlikte o da köyün kurtuluşu için umutlanmış ve Memed'le empati yapmaya başlamıştır. Zeynel, Ali Safa Bey'in yanına gelir. Zeynel Ali Safa Bey'e Memed'den bahsetmez. Köylülerin Ali Safa Bey'e karşı neden direndiklerine yönelik birkaç şey söyleyip onun sorularını savuşturur. Ali Safa Bey birkaç gün içinde köylüye asıl darbeyi vuracağını söyler. Ekinlerini yaktırdıktan sonra onların köyü terk edeceklerini düşünmüştür. Ali Safa Bey Zeynel'den köylülerin neye güvendiğini ve neyden güç aldıklarını öğrenmesini ister. Zeynel Memed'in köye geldiğini söylemekten vazgeçmiştir.

Vayvaylıların Eyleme Geçmesi Muslu, Sarı Süleyman ve Ahmet karaçalılıklarda oturmuş Vayvay köyü üzerine derin düşüncelere dalmışlardır. Muslu varlıklı bir ailenin oğludur. Ali Safa Bey'in Vayvay köylülerine karşı yaptıklarına bu zamana kadar hep sessiz kalmıştır. Çünkü eninde sonunda onun köylüleri yurtlarından çıkaracağını düşünmüştür. Fakat Memed'in gelmesiyle birlikte üç arkadaş gelecekle ilgili umutlanmışlardır. Memed'i korumak ve Ali Safa Bey'le mücadele etmek için bir şeyler düşünmeye başlarlar. Köylülerin önündeki en büyük engellerden biri Zeynel'dir. Zeynel köydeki bütün gelişmeleri Ali Safa Bey'e casuslamaktadır. Üç arkadaş Zeynel'i susturmaya karar verirler. Memed'in yakında Vayvay'da saklandığını öğrenileceğini düşünen köylüler onu saklamak için bir yer aramaya başlarlar. Kimsenin aklına güvenli bir yer gelmez. Bir gün Muslu ve iki arkadaşı Zeynel'in yolunu keser. Onu Akçasaz'ın bataklığına götürüp kafasına iki kurşun sıkarlar. Ali Safa Bey'e istihbarat sağlayan en önemli kişiyi ortadan kaldırmış olurlar. Bunun yanında Muslu ve arkadaşları, Ali Safa Bey'e gözdağı vermek için bir gece yarısı harmanlarını ateşe verirler. Ateşe verilen harmanlar sabaha karşı küle döner. Ali Safa Bey Vayvaylılardan böyle bir karşılık beklemediği için hem şaşırmış hem de korkmuştur. Onlardan yapılanların intikamını almaya ant içer.

Ali Safa Bey'in Memed'den Korkması Eşyle birlikte Vayvay köylülerinin tehditkar eylemlerini düşünen Ali Safa Bey, onları nankörlükle suçlar. Köylülerin nereden güç alıp böyle şeyler yapmaya yeltenebildiklerini anlayamaz. En sonunda İnce Memed aklına gelir. İnce Memed'in Toroslarda birçok kez çatışmaya girdiğine yönelik haberler gelmiştir. Harmanlarını onun yaktığını ve atlarını onun çaldığını düşünür. Zeynel'in birkaç gündür görünmemesinden de tedirgin olur. Çıkkıklar köyünün yerlileri Ali Safa Bey'i oldukça sevmektedirler. Onun harmanın yakıldığını ve atlarının çalındığını duyunca hepsi çiftliğe gelmiştir. Ali Safa Bey onları memnuniyetle karşılar. Ali Safa Bey onlara İnce Memed'le ilgili neler bildiklerini sorarlar. Çıkkıkların lideri Hacı Veli, İnce Memed'i yere göğe sığdıramaz. Ali Safa Bey onların bu tutumundan iyice tedirgin olur. İnce Memed'den artık tamamen korkmaya başlamıştır. Bütün köylüler İnce Memed'i efsaneleştirmiştir. Ali Safa Bey böylesine bir gücün karşısında duramayacağını anlar ve İnce Memed'in bir an evvel bulunup öldürülmesine karar verir.

Ağalar ve Köylüler Arasındaki Çatışmanın Alevlenmesi Kel Hamza, Ali Safa Bey ve Arif Saim Bey gibi ağalar, vali ve kaymakamla görüşerek Memed'e engel olunması için bir şeyler yapılmasını isterler. Vali onların paranoyaya kapıldığını ve yakında Memed'in ele geçirileceğini söyler. Hamza, Memed tarafından öldürülmekten korkmaktadır. Ne yapacağını bilememektedir. Ali Safa Bey'e yönelik saldırıların sayısı artmış ve geceleri evi kurşunlanmaya başlamıştır. Ali Safa Bey Vayvaylılar tarafından öldürülmekten korkmaktadır. Vayvaylılar Memed'i kimseye söylemedikleri bir yere saklamışlardır. İdris Bey'e bile onun yerini söylememişlerdir. Onun yerini Kamer Ana gibi birkaç kadından başka kimse bilmemektedir. Memed'i iyileştirmek için ellerinden geleni yaparlar. Muslu ve arkadaşlarının Ali Safa Bey'e yönelik yapmış oldukları eylemlerin sorumluluğu İnce Memed'e yüklenir. Memed'in bulunduğu yer köylüler canları pahasına gizlemektedirler.

Memed'in Bostana Saklanması Savrun çayının kenarında yer alan bir arazi, Seyfali tarafından bostan olarak kullanılmaktadır. Seyfali'nin bostanına Kel Halil bakmaktadır. Memed'le birlikte gelmiş olan Seyfali Halil'den Memed'i saklamasını istemiştir. Memed Halil'in çardağına yerleşir ve ona uygun bir yapılıdır. Kamer Ana ve Seyran Memed'le sürekli ilgilenir. Ona merhemler sürerler, ilaç verirler ve karnını doyururlar. Memed uzun bir süre kimseyle konuşmaz. Bir gün Kel Halil, Memed'i yıkar ve onu tıraş eder. Memed ilk defa ona gülümser ve onun elini sıkar. Memed kendine gelmiştir. Memed bir an önce kafasında tasarladıklarını eyleme geçirmek için işe koyulmak ister.

Seyran'ın İnce Memed'e Aşık Olması Vayvay'ın gün görmemiş güzel kızı olan Seyran çok mutludur. Savrun çayına gidip yüzer ve yıkanır. Köye döndüğünde herkes onun yüzündeki gülümsemeyi ve mutluluğu fark eder. Seyran köye geldiğinden beri hiç bu kadar mutlu olmamıştır. Köylüler onun mutluluğunun sebebini düşünürler. Seyran eve gidip en güzel kıyafetlerini giyer ve süslenip püslenir. Ardından koşarak Kamer Ana'nın yanına gider. Heyecandan yerinde duramamaktadır. Kamer Ana ona neden bu kadar mutlu olduğunu sorar. Seyran bostana gidip Memed'i görmek istediğini söyler. Seyran Memed'e aşık olmuştur. Kamer Ana kimseye belli etmeden Seyran'ı alıp bostana gelir. Memed'le yüz yüze geldiğinde onun Seyran'ın duygularından haberinin olmadığını anlar. Kamer Ana Seyran için üzülür. Onun geçmişte yaşadığı şeyleri yeniden tecrübe etmesini istemez. Seyran ve Kamer Ana akşam karanlığı çökene kadar bostanda otururlar. Ardından bostandan ayrılıp köyün yolunu tutarlar. Seyran yolculuk sırasında sürekli arkasına dönüp bostana bakar. Kamer Ana'ya Memed'in öldürülmesinden korktuğunu söyler. Kamer Ana da onun bir gün öldürüleceğini düşünmektedir. Fakat Seyran'a bunu söyleyemez.

Ali Safa Bey'in Vayvaylıları Tehdit Etmesi Vayvay köyünü ele geçirmek için vali ve kaymakamı devreye sokmuş olan Ali Safa Bey, onların geri adım attıklarını ve bu konuyla ilgilenmeyeceklerini anlayınca kendi işini kendisi halletmeye karar verir. Yağmur Ağa'dan soylu atlar alır, evini mermiler ve silahlarla doldurur. Çıkkık köylülerine yeni üniformalar alıp onları asker gibi giydirebilir. Ali Safa Bey Vayvay köyüne gidip Vayvaylıları son defa uyarmaya karar vermiştir. Çıkkıklılara nasıl asker gibi görüneceklerine dair öğütler verdikten sonra Vayvay'a doğru yola çıkarlar. Ali Safa Bey köye varır ve bütün köylüler etrafına toplanmıştır. Köylülere demagoji dolu bir nutuk çektikten sonra köyü derhal terk etmeleri konusunda onları tehdit eder. Fakat köylüler Vayvay'ı terk etmemek konusunda karardır. Yüz yıllardır yaşamakta oldukları ata topraklarını terk etmeyeceklerini söylerler. Ali Safa Bey almış olduğu yanıtlar karşısında şaşkına döner. Asker kılığındaki adamlarını göstererek yeniden tehditler savurur ve on gün içinde köyün boşaltılmasını ister. Çıkkıklıları arkasına takıp evine geri döner.

Sürgün Köylülerin Vayvay'a Geri Dönmesi Ali Safa Bey'in zorlamalarıyla Vayvay'dan sürgün edilmiş olan köylüler, memleketlerine geri dönerler. Vayvaylıları onları coşkuyla karşılar. Lakin sürgünler zamanında mücadele edip topraklarını savunmadıkları için mahcupurlar. Sürgünler gurbette çekmiş oldukları çileleri anlatırlar. Götürülmüş oldukları Sarıçam, çorak bir kepirliktir. Birçok insan açlıktan ve sıtmadan ölmüştür. Bir süre sonra Yobazoğlu Hasan da Vayvay köyüne giriş yapar. Her şeyi göze almış ve bir daha köyü terk etmeyeceğine ant içmiştir. Yeni gelenler İnce Memed'le ilgili sorular sorarlar. Onu görenler İnce Memed'in görünüşünü ve nerede gizlendiğini sır gibi saklarlar. Ali Safa Bey sürgünlerin Vayvay'a geri döndüklerini öğrenmiştir. En güvendiği adamlarını alıp kasabaya gelir. Valiye, kaymakama ve jandarma komutanına her şeyi anlatır. Görüştüğü kişiler ona, Vayvay'daki olayların Ankara'ya bir iltica girişimiymiş gibi anlatılması gerektiğini söylerler. Yeni rejim dini ayaklanmalara karşı ciddi hassasiyet gösterdiği için İmam Ferhat da ilticanın lideri olarak gösterilecektir. Dersim İsyanı'ndan sonra devlet bu konuda sıkı tedbirler almıştır. İmam Ferhat ve Yobazoğlu Hasan tutuklanarak kasabaya getirilir. Kasabalılar onları hakaretlerle ve taşlarla karşılar.

Memed'in Köyde Olup Bitenleri Öğrenmesi ve Doru Atın Görünmesi Koca Osman zaman zaman bostana gelerek köyle ilgili gelişmeleri İnce Memed'e anlatır. Köylülerin onun sayesinde nasıl yüreklendiklerini ve Ali Safa Bey'le mücadele ettiklerini anlatır. Memed, sürgünlerin geri dönüşünü ve İmam Ferhat'la Yobazoğlu Hasan'ın tutuklanışını dinler. İnce Memed bir süredir ağır bir yılgınlık ve bıkkınlık yaşamaktadır. Ağaların öldürülmesiyle hiçbir yere varılamayacağını kabullenmiştir. Abdî Ağa'yı öldürdükten sonra onun yerine kardeşi Kel Hamza gelmiştir. Kel Hamza'yı öldürünce onun yerine bir başkasının geleceğini de bilmektedir. Artık mücadele etmenin anlamsız olduğuna kanaat getirmiştir. Ancak İmam Ferhat'la Yobazoğlu'nun tutuklandığını öğrenince bir süredir kendisini göstermemiş olan öfkesi yeniden canlanır. Bostanın civarında zaman zaman bir at görünmektedir. İnce Memed bu atı her görüşünde onu uzun uzun izler. Doru atın güzelliğine hayran kalmıştır. Bir gün Halil'i uykusundan uyandırıp ona atı gösterir. Halil İnce Memed'e atın hikayesini anlatır. Söz konusu

edilen at Ali Safa Bey'in Adem'e vurdurtmak istediği destansı attır. İnce Memed onu yakalamak ister. Halil ise bunun mümkün olmadığını, o atın yakalanamayacağını söyler.

İnce Memed'in Her Yerde Aranması Ali Safa Bey'in adamları her gün ve her akşam, köyün çevresinde silahlarıyla atış yapmaya başlarlar. Köylülerin hiçbir tepki vermedikleri görülünce daha da ileri gidip köye ateş açarlar. Köylülere işkence edip genç kızları ve kadınları dağa kaçırlar. Onların ırzlarına geçerler. Sefçe Kahya Ali Safa Bey'in eski bir dostudur. Sefçe Kahya onunla konuşmak için evine gider. Sefçe Kahya Ali Safa Bey'e köylülerin İnce Memed'e güvendiğini anlatır. Çıkan dedikodulara göre İnce Memed bütün ağaları ve beyleri öldürmeye ant içmiştir. Yüz kişilik bir çetesi vardır ve fiziksel gücü efsaneleştirilir. Sefçe Kahya'nın amacı Ali Safa Bey'in gözünü korkutmaktır ve bunu başarır. Sefçe Kahya İnce Memed'in nerede olduğunu söylemez. Onun nerede saklanabileceğine dair yanlış bilgiler verir. Sefçe Kahya Ali Safa Bey'e köylüleri rahat bırakmasını söyler. Aksi halde İnce Memed yakın zamanda adamlarıyla birlikte onu öldürecektir. İnce Memed'in Çukurova'nın en güçlü ismi tarafından korunduğunu söyler. Ali Safa Bey Arif Saim Bey'den şüphelenir. O günden sonra jandarmalar, Yüzbaşı Faruk'un emrinde, her köye baskın düzenler ve köylülere işkence yapılır. İnce Memed'in yerini öğrenebilmek için her şeyi yaparlar. Fakat hiçbir köylü Memed'le ilgili bir şey söylemez.

Memed ile Seyran'ın Aşkı ve Doru Atın Yakalanması Halil, doru atı yakalamak için eline almış olduğu yeşil otlarla ona doğru yaklaşır. Atı yelesinden yakaladıktan sonra boynuna sarılmayı başarır. Fakat oldukça güçlü olan at onun elinden kurtulup kaçmayı başarır. Akşama doğru Halil Memed'i tıraş eder. Memed sürekli derin düşüncelere dalmaktadır. İçine düşmüş olduğu yılgınlığı, ağalarla mücadele etmenin anlamsızlığını ve işkence edilen köylüleri düşünür. Aynı zamanda Memed Seyran'ı düşünmektedir. Memed Seyran'la ilk göz göze geldiği andan itibaren kızın kendisine tutulduğunu anlamıştır. Memed Seyran'ın güzelliğini düşünmektedir fakat aynı zamanda onun yeniden üzülmesini de istememektedir. Bir gece Memed'i yeniden gözetlemeye gelen Seyran'ın karşısına Memed çıkar. İkili birbirlerine sarılıp sevişmeye başlarlar. Ardından Savrun çayına girip yüzerler ve birbirlerine sarılırlar. Ardından doru at onların yanına gelir. Seyran doru atı kırk yıllık dostuymuş gibi yelesinden tutup Memed'e getirir. Memed şaşkınlık içinde Halil'e bağırır. Halil gördüklerine inanamaz. Doru at bostandaki çardağa götürülür.

Adem'in Öldürülmesi Gece gündüz atın izin sürüp onu öldürmekle görevlendirilmiş olan Adem, İnce Memed'i Seyran'la birlikte görmüştür. Bir an önce Ali Safa Bey'e onun saklandığı yeri haber vermek ister. Fakat bir sürelik bir heyecanın ardından Memed'i görüp görmediği konusunda şüpheye düşer. Memed gibi bir eşkıyanın Kel Halil'in bostanında saklanmasına anlam veremez. Onun hakkında anlatılan şeylere göre onun ya bir dağda saklanıyor olması ya da Ali Safa Bey'in geçeceği yollara pusu kuruyor olması gerekmektedir. Adem görmüş olduğu kişinin Memed olduğundan şüphe eder. Fakat ertesi sabah Ali Safa Bey'le at konusunda konuşmak ister. Ali Safa Bey herkese Adem'in Vayvaylılar tarafından öldürüldüğünü söylemiştir. Adem'in geri dönmesi ve hayatta olması onun itibarını zedeleyecektir. Ali Safa Bey Dursun Durmuş'a onu öldürme görevini verir. Adem Durmuş'u atı görmüş olduğu yere götürür. Adem orada öldürülür.

Vayvaylıların Suyunun Kesilmesi Sabah'ın ilk ışıklarıyla uyanan Memed, yıkanmak için Savrun çayına iner. Elini su yatağına attığında kumdan başka hiçbir şey bulamaz. Çay tamamen kurumuştur. Memed Halil'e seslenir. Halil onun yanına gelince Memed ona çayın daha önce hiç böylesine kuruyup kurumadığını sorar. Birkaç kere suyun azaldığı olmuş fakat hiç böylesine kurumamıştır. Bir süre sonra Seyran onların yanına gelir. Ali Safa Bey çeltik eken Pişmanoğluyla anlaşarak onun bütün çaya çeltik ekmesini sağlamış ve bu nedenle çay tamamen kurumuştur. Ali Safa Bey'in adamlarından olan Dursun Durmuş, köylülere Vayvay'ı terk etmelerini söylemiştir. Köylüler bir süre çaykaralardan, gölcüklerden çektikleri suyla idare ederler. Fakat kısa bir sürenin ardından hiçbir yerden çekecek su kalmaz. Köylüler Memed'in yılgınlığına ve bostanda pineklemesine kızmaya başlamışlardır. Köylüler ona güvenerek birçok tehlikeyi göze almış fakat ondan etkili bir eylem görememişlerdir. Köylülerin bu söylemleri Memed tarafından duyulur. Memed ne yapması gerektiğini bilememektedir.

İdris Bey'in Memed'le Görüşmesi ve Arif Saim Tarafından Öldürülmesi İdris Bey'in ünü, jandarmalar ve eşkıyalarla girmiş olduğu çatışmalar sayesinde Çukurova'da günden güne yayılır. Onun başına gelen olayları bilen jandarmalar ve bütün Çukurovalılar ona saygı duymaktadır. İdris Bey, Akmezar'daki topraklarını geri alabilmek için bölgenin en ünlü ağalarından ve beylerinden yardım ister. Görüşmüş olduğu her ağadan ve beyden Arif Saim Bey'le görüşüp topraklarının geri verilmesini ister. Arif Saim Bey kendisiyle görüşen bütün ağaları ve beyleri geri çevirmiştir. Artık son çare olarak İdris

Bey, Vayvay köyüne gelir ve Koca Osman'la konuşur. Koca Osman İdris Bey'i Memed'in saklandığı yere götürür. İdris Bey Memed'in emri altına girip onunla birlikte ağalara karşı çarpışmak istemektedir. Memed ise İdris Bey'e ağaları öldürmenin bir çözüm olmadığını ve ne yapması gerektiğini bilmediğini söyler. İdris Bey ise ona, şu anki sorunları çözüme kavuşturup daha sonra ortaya çıkacak olan sorunların çözümünü zamanı gelince düşünebileceklerini söyler. İdris Bey uzun zaman önce halletmiş olması gerektiğini söylediği bir işini halledip Memed'i yeniden görmeye geleceğini söyleyip onun yanından ayrılır. Koca Osman Memed'e darılmıştır. İdris Bey Arif Saim Bey'in konağına gider. İdris Bey onunla düello yapmak istemektedir. Kısa bir beklemenin ardından arkadan gelen bir kurşun İdris Bey'in ensesinden girip çenesinden çıkar. İdris Bey ölmüştür. İdris Bey'in adamları onun ölüsünü alıp oradan uzaklaşır. İdris Bey'in ölüm haberini alan Memed çok sinirlenir. Ona bu haberi getiren Topal Ali'yi gördüğü için de çok mutlu olur.

Vayvaylıların Mücadeleyi Bırakması Uzun süredir susuz kalmış olan köylüler bir araya gelip kasabaya doğru yürümeye başlarlar. Pişmanoğlu'nun bendine ulaşan köylüler su birikintisinin içine girip yıkanır ve susuzluklarını giderirler. Kaymakam ve savcı ne yapacaklarını bilememektedirler. Bir süre sonra bentler açılır ve bütün köylere yavaş yavaş su ulaşmaya başlar. Ali Safa Bey köylülerin bu eylemini bir ayaklanma olarak nitelendirir. Ali Safa Bey savcıyla konuşup onu dava açması konusunda ikna eder. Köylüler jandarmalar tarafından toplanıp uygun yerlerde gözetim altında tutulurlar. Açlıktan ve susuzluktan bıkmış olan köylülerden Seyfali, Vayvay'ı terk edeceklerini söyler. Hükümet mensuplarının ve ağaların kurnazlığına dayanamayan köylüler en sonunda pes ederler.

Memed'in Kel Hamza'yı ve Ali Safa Bey'i Öldürmesi Vayvaylıların köylerini terk ettiğini gören Memed, Topal Ali'yle görüşür. Topal Ali Kel Hamza'nın Memed'den nasıl korktuğunu anlatır. Kel Hamza İnce Memed korkusundan uzun zaman dağ yamaçlarındaki mağalarda saklanmıştı. Memed'in Çukurova'ya indiğini bir çobandan öğrendikten sonra çok sevinir. Kel Hamza Topal Ali'yi Ali Safa Bey'e Memed'in bulunmasında ona yardım etmesi için gönderir. Topal Ali Ali Safa Bey'in konağına gelir. Ali Safa Bey'in güvenini kazanan Topal Ali Memed'in izini sürme bahanesiyle onun yanından ayrılıp İnce Memed'in yanına gelir. İnce Memed Vayvaylıların durumunu öğrenmek için köye gelir. Köylülerin hepsi toparlanmış köyü terk etmektedirler. Koca Osman hastalanmış ve bir dut ağacının altına yatırılmıştır. Memed onunla konuşmak ister. Lakin Koca Osman ona küskündür. Bostana geri dönen Memed bütün silahlarını ve cephaneyi kuşanır. Ali Safa Bey'i öldürmek için ne yapılması gerektiğini Topal Ali'ye anlatır. Bir gece yarısı İnce Memed ve Topal Ali, Ali Safa Bey'in konağına gelir. İnce Memed kapıyı çalar ve Dursun Durmuş'tan haber getirdiğini söyleyerek içeri girer. İnce Memed Ali Safa Bey'i gazete okurken bulur. İnce Memed ona kendisini tanıttıktan sonra korkudan bembeyaz olmuş Ali Safa Bey'e silahını çeker ve üç el ateş ederek onu öldürür. Ardından atına binen İnce Memed, Değirmenoluk'a doğru ilerler. Kel Hamza'nın evinin kapısını çalıp dışarı çıkmasını ister. İnce Memed'i karşısında gören Kel Hamza bütün köydeki evlerin kapısını çalıp yardım ister. İnce Memed atıyla onu takip etmektedir. Köyü üç kere turlamalarının ardından Memed Kel Hamza'nın başına üç el ateş eder. Hırsını alamayan Memed tüfeğindeki bütün kurşunları da onun üzerine boşaltır. Ardından köylüleri görmek için meydana gelir. Kimse evinden dışarı çıkmamıştır. Evinden dışarı çıkan yalnızca Hürü Ana'dır. Hürü Ana Memed'e şefkatli gözlerle bakar. Memed ondan helallik istedikten sonra Alidağı'na yönelir ve gözden kaybolur. Bir süre sonra evden dışarı çıkan köylüler, Kel Hamza'nın ekinlerini ve erzaklarını paylaşırlar. Kel Hamza'nın eşlerine de paylarını verirler. Kel Hamza'nın el koyduğu hayvanları da geri alırlar. Kel Hamza'nın eşlerine de hakları olan hayvanlar verilir. Bir sürelik bir şaşkınlığın ardından Değirmenoluk'ta kutlamalar gerçekleşir. Kadınlar en güzel kıyafetlerini giyinip oynamaya başlarlar. Çakırdikenliğin dikenleri yakılır. Alidağı'nın zirvesinde üç top ışık patlatılır.

Temalar

Gelenek Kurgusal anlatıda rol oynayan köylü toplumu, geleneklerine, göreneklerine ve törelerine hayli bağlıdır. Şehir hayatından uzak olan insanlar sahip oldukları hakların bilincinde değildir ve geleneksel yöntemlerle sorunlarına çözüm bulmaya çalışırlar. Bir köylünün derdi ya da maruz kaldığı adaletsizlik diğer köylülerin arasında dedikodu konusu olur. İnsanların adalet algısı genel olarak intikam almak üzerine kuruludur. Vayvay ve Değirmenoluk köylüleri gelişmekte olan dünyada olup bitenlerden habersizdir ve eski usullere bağlı kalarak hayatlarını idame ettirirler. Anlatıda Çukurova'da yaşayan köylülerin yaşam biçimleri üzerinde detaylı bir şekilde durulur. İkinci eserde yer alan köylüler, önceki esere göre daha fazla bilinçlenmiş ve hukuki yollardan haklarını aramaya

çalışmışlardır. Yaşanan bölgenin coğrafi özelliklerinin ve iklim koşullarının insan hayatındaki etkisi üzerinde de uzunca durulur.

Suç Vayvay ve diğer köylerin yerlileri, haklarını aramak ve kendilerine ait olan şeyleri savunmak adına mücadele ederler. Başlarda, yürüttükleri mücadelenin hukuki bir zeminde ilerlemesi için epey çaba gösterirler. Fakat jandarmalar, kaymakam, vali ve savcı, köylülerin arazisini ele geçirmek isteyen Ali Safa Bey ve Arif Saim Bey'le işbirliği halindedirler. Bundan dolayı köylüler haklı bir davayı savunuyor olmalarına rağmen, devletin yozlaşmış kolluk kuvvetleri tarafından işkenceye maruz kalırlar. Köylüler her ne kadar haklı olsalar da, çıkarıcı ya da rejim düşmanı devlet memurları yüzünden haksız duruma düşmüşlerdir. Ali Safa Bey tarafından beslenen karakol komutanı, gece yarısı adamlarıyla birlikte Vayvay köyüne gelip uzun süre ateş eder. Köylüleri sindirip köyden kaçmaya mecbur etmek istemektedir. Devletin çıkarıcı memurları, devletin gücünü ağaların ve beylerin çıkarı için kullanırlar. Masum ve haklı olan köylüler cezalandırılırken ağaların ve beylerin yapmış oldukları kanun dışı işler örtbas edilir.

Ceza Vayvay ve diğer köylerin yerlileri haklı oldukları bir davada haksız duruma düşürülerek kamu memurları tarafından cezalandırılırlar hatta işkenceye maruz kalırlar. Ağalara ve beylere karşı gelen, onlara karşı direnen yerli halk, işbirlikçi memurlar ve paralı eşkıyalar tarafından cezalandırılırlar. Vayvay köylüleri topraklarından ve yurtlarından sürgün edilir, evleri yakılır, işkence görürler, kadınlara tecavüz edilir, sürekli olarak taciz edilir ve hapse atılırlar. Dolayısıyla Vayvay ve diğer köylerin yerlileri için tutunabilecekleri tek dal silahtır. Diğer birçok eşkıyadan farklı olarak İnce Memed, halk için savaşır ve insan öldürür. Abdi Ağa'nın ölümünün ardından İnce Memed, ağaları öldürmekle bir yere varamayacağını anlar. Çünkü öldürülen her ağanın yerini bir başkası almaktadır. İnce Memed bu soruna bir çözüm bulabilmek için birçok insanla konuşur. Her şey ve gücü elinde bulunduran herkes hakkını savunan köylülere karşıdır. Sonuç olarak İnce Memed'e silaha başvurmaktan başka bir çare kalmaz ve Kel Hamza'yla Ali Safa Bey'i öldürerek cezalandırır.

Liderlik Osmanlı Devleti'nin çıkarmış olduğu iskan kanunlarının ardından, insanlar bir parça toprağa sahip olabilmek için birbirleriyle öldüresiye savaşmaya başlamışlardır. Kurtuluş Savaşı'nın ardından kurulan yeni rejimle birlikte bazı mebuslar ve iş insanları, olabildiği kadar fazla toprağa sahip olmaya çalışır. Çukurova çok değerli ve bereketli topraklara sahiptir. Kısa sürede ağalar ve beyler arasında bu coğrafyada toprak edinebilmek için amansız bir savaş başlar. Ağalar ve beyler birbirleriyle birçok konuda işbirliği yapmalarının yanında birbirlerine düşmandırlar. Ali Safa Bey Vayvay köyünü ele geçirip istediği çiftliği kurmak için mücadele verir. Zaman zaman bu konuda Arif Saim Bey'in yardımını ister. Arif Saim Bey ona yardım edermiş gibi görünse de aslında birbirleriyle rakiptirler. Arif Saim Bey Akmezar köyünü başlarda usulünce satın almaya başlar. Fakat topraklarını vermeyen köylüleri şiddete başvurarak ve devlet yetkilileriyle işbirliği yaparak kaçıtır. Ona karşı çıkan yalnızca İdris Bey olur. Ağalar ve beyler hedeflerine ulaşabilmek için her yola başvurur ve her türlü kanunsuzluğu yaparlar.

Aşk Anlatının ilerleyen bölümlerinde İnce Memed, bazı köylüler tarafından Kel Halil'in ilgilenmekte olduğu bostana yerleştirilir. Bostana onu görmeye gelen yalnızca Kamer Ana ve Seyran'dır. Zamanında Seyran, sevgilisi Aziz'le birlikte Vayvay köyüne yerleşmiştir. Ali Safa Bey'in oğulları Seyran'ı kaçırdıca Aziz, onların evini basar bütün erkekleri öldürür. Komutanı öldürmek için karakolu da basar ve çatışma sırasında öldürülür. Aziz'in ölümünün ardından Seyran bir daha hiç gülmemiştir. Fakat Memed'i gördükten ve onunla tanıştıktan sonra yüzü sürekli güler. En güzel kıyafetlerini giyinip Kamer Ana'yla birlikte çeşitli mazeretler uydurarak onu ziyaret ederler. Memed Seyran'ın kendisine ilgi duyduğunu anlar. Bir gece Seyran'la Memed sevişirler ve sevgili olurlar. O günden sonra Seyran'ın tek kaygı duyduğu şey Memed'in öldürülmesi olur. İnce Memed de ona geçmişte yaşadığı felaketin bir benzerini yaşatmaktan korkar.

Arkadaşlık Ağaların ve beylerin baskılarından yılmış olan Vayvaylılar, İnce Memed'in köye gelmesiyle birlikte gelecekte umutlanmaya başlarlar. İnce Memed köylülerin bir araya gelmesini, cesaretlenmesini ve örgütlenmesini sağlar. Koca Osman İnce Memed'i saklamak, onu iyileştirmek ve güçlenmesini sağlamak için elinden gelen her şeyi yapar. İnce Memed'in geri dönmesiyle birlikte köylüler Vayvay'ı korumak için birlik olurlar. Birçok yerli köylerinin refahı ve selameti için büyük bedeller öder. İmam Ferhat ve Yobazoğlu Hasan hapse atılır. Köylüler sürekli dayak yer ve işkence görür. Yapacakları her eylemi birlikte yaparlar. Muslu, Sarı Süleyman ve Ahmet gibi gençler Ali Safa Bey'in harmanlarını yakar, atlarını çalar ve evine ateş açarlar. İnce Memed hedeflerine ulaşabilmek için birçok insandan yardım alır. Kulaksız İsmail onu kurtarmak için ölür. Vayvaylılar, özellikle Koca

Osman, onunla sürekli ilgilenirler. Topal Ali'ye ona istediği her kişiyi bulur ve ihtiyacı olan bilgileri verir.

Arayış Abdi Ağa'nın ölümünden sonra İnce Memed, Değirmenoluk köylüleri için her şeyin düzeleceğini, kendi tarlalarını ekip biçeceklerini ve toprağın onlara ait olacağını düşünmüştür. Fakat Abdi Ağa'nın ölümünün ardından onun sürgün edilmiş olan kardeşi Kel Hamza ağa olur. Etmış olduğu zulüm nedeniyle köylüleri Abdi Ağa'yı aratır hale getirir. İnce Memed gitmiş olduğu her köyde ve beldede bir ağayla karşılaşır. Giden her ağanın yerini de başka birisi doldurmaktadır. Dolayısıyla İnce Memed, ağaları öldürmenin bir çözüm olmadığına kanaat getirir. Fakat devlet de zulüm karşısında sessiz kalmaktadır ve hiçbir köylü hakkını arayamamaktadır. İnce Memed ne yapması gerektiğini bilemez hale gelir. Görüştüğü her insandan bir çözüm yolu söylemesini ister. İnce Memed'in içine düşmüş olduğu karamsarlık onu yıldırır ve bezdirir. Ancak bir süre sonra İnce Memed, köylülere yardım etmenin tek yolunun ağaların öldürülmesi olduğunu kabullenir. Bunun kesin bir çözüm olmadığını farkındadır. Fakat bu sayede köylülere kısa süreliğine de olsa rahat bir nefes aldırır ve gelecek diğer ağalara gözdağı vermiş olduğu gibi halka mücadele etmesi için cesaret vermiş olur.

Hırs İskan kanunlarıyla birlikte Anadolu'nun her vilayetinde mebuslar, memurlar, iş insanları ve toprak sahipleri daha fazla toprağa sahip olabilmek için birbirleriyle amansız bir rekabet içine girmişlerdir. Çukurova bölgesi Anadolu'nun en verimli topraklarına sahip olan bölgelerinden biridir. Burada yaşayan ağalar ve beyler sahip oldukları toprakları genişletmek için köylülere zulmederler, kanun dışı işlere girişirler, yozlaşmış memurlarla işbirliği yaparak onları kendi çıkarları için kullanırlar. Ali Safa Bey Vayvay köyünü, Arif Saim Bey ise Akmezar köyünü ele geçirebilmek için korkunç işlere girişirler. Ağalar zaman zaman birbirleriyle işbirliği yapıyorlarmış gibi görünseler de aslında birbirlerinin azılı düşmanlarıdır. Çukurova bölgesi gözünü hırs bürümüş toprak sahipleri yüzünden bir nevi kurtlar sofrasına döner.

Hüzün Ağaların toprak sahibi olma hırsı yüzünden birçok masum insan korkunç bedeller ödemeye mahkum olur. Birçok insan haksızlığa uğrar, işkence görür, hapse atılır ve taciz edilir. Hürü Ana her şeyden çok sevdiği eşi Durmuş Ali'yi kaybeder. İnce Memed sevgilisi Hatçe'yi ve Annesi Döne'yi kaybetmiştir. Seyran ise nişanlısı Aziz'i kaybetmiş ve o günden sonra yüzü bir daha hiç gülmemiştir. Yobazoğlu Hasan'ın evi yakılır ve sürgün edilir. Vayvay köyünden sürgün edilmiş olan köylülerin çoğu gittikleri hiçbir yere yerleşemezler ve Sarıçam'ın çorak topraklarına yerleşen sürgünlerin çoğu açlıktan hayatını kaybeder. Abdi Ağa'nın ölümünün ardından birkaç yıl sonra onun yeri kardeşi Kel Hamza alır. Kel Hamza köylüye ettiği zulüm nedeniyle Abdi Ağa'yı aratır. Değirmenoluk köyündeki birçok insan açlıktan ölür ve birbirlerine düşman olurlar. Köylülerin yaşamış olduğu hüznü en iyi anlata kişi Hürü Ana'dır. Hürü Ana yaşadıkları acılar karşısında şöyle der: "(...) demir olsam çürürdüm, toprak oldum dayandım (...)".

Kişi İncelemesi

İnce Memed (Açık – Vicdanlı)

Karakter Eserin birinci cildinin sonunda, Alidağı'na doğru atını sürüp uzun bir süre ortadan kaybolmuş olan İnce Memed'in Vayvay köyüne sığındığı görülür. Ağalarla vermiş olduğu mücadele bazı meyveler vermiş olsa da giden ağaların yerini başkaları doldurmuştur. İnce Memed, anlatının başından sonuna kadar, ağaları öldürmekle köylüleri refaha kavuşturamayacağını düşündüğünden dolayı derin bir yılgınlığa ve karamsarlığa gömülmüştür. Bundan dolayı anlatının büyük bir bölümünde oynamış olduğu rol oldukça edilgendir. Vayvaylılar İnce Memed'in ününden ve gücünden almış oldukları kuvvetle, onları köyden çıkarmak isteyen ağalara karşı direnirler. İnce Memed'in ünü, Vayvay köyünde saklandığı süre boyunca, gittikçe artar. İnce Memed bütün ağaların kabusu olmuştur. Ancak İnce Memed mücadeleye devam edip etmemek konusunda oldukça kararsızdır. En sonunda, köylülere hiç insaf etmeyen, onları öldüren, sömüren ve istismar eden ağalara karşı mücadele etmenin tek uygun yolunun onlarla savaşmak olduğunu görür. Ağalar ellerindeki bütün gücü kullanarak köylülerle alay etmektedirler. İnce Memed'in silahına başvurmadan başka çaresi kalmamıştır. İnce Memed; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, yaratıcı, canlı, yardımsever, dostane, cömert, nazik, uzlaşmacı, güvenilir, sadık, dürüst, sorumlu, ciddi, kararlı, kızgın/sakin ve karamsar/iyimser bir tiptedir.

Etkinlikler Çukurova'nın dağlık bölgelerinde yıllar boyu amaçsızca gezinmiş olan İnce Memed köylülerin durumunu merak etmiştir. Jandarmalarla girdiği bir çatışmanın ardından düze iner. İlk olarak Sarı Ümmet'le görüşen İnce Memed, Vayvay köyüne nasıl gideceğini öğrenir. Bir gece yarısı yola

çıkarmak ve oldukça yorgun bir halde Vayvay köyüne varmayı başarır. İnce Memed Koca Osman'ın evine girer. Koca Osman kısa sürelik bir şaşkınlığın ardından karşısındaki kişinin İnce Memed olduğunu anlar. Koca Osman ona elindeki bütün imkanları sunup gözü gibi bakar. Ona "şahinim" diye hitap eder. Koca Osman evinin ahırında onun saklanabileceği bir bölüm yapar. İnce Memed altı ay kadar burada saklanır. İnce Memed Vayvay köyünde kaldığı süre boyunca köylülerin Ali Safa Bey'in adamları tarafından sürekli taciz edildiklerine şahit olur. İnce Memed ne zaman onlara karşılık vermek istese Koca Osman ona engel olur. İnce Memed'in her şeyden önce yapması gereken şey hayatta kalmaktır. İnce Memed Vayvaylıların Ali Safa Bey'e karşı direnmelerini ister. Koca Osman İnce Memed'den aldığı güçle Vayvaylılara cesaret verir. Onları Ali Safa Bey'e karşı direnmeye ikna eder. İnce Memed Değirmenoluk'ta neler olduğunu merak etmektedir. Bir gece yarısı Koca Osman'ı görmeden köyden ayrılır. Değirmenoluk'a vardığında her yerin jandarmalarla dolu olduğunu görür. İnce Memed Hürü Ana'ya sığınır. İnce Memed ondan Abdi Ağa'nın yerine gelen Kel Hamza'nın köylülere neler yaptığını ve Durmuş Ali'nin öldürüldüğünü öğrenir. Yeri tespit edilen İnce Memed Değirmenoluk'tan Kesme köyüne doğru kaçmaya başlar. Topal Ali sayesinde jandarmalardan kurtulmayı başarır ve Süleyman'ın evine sığınır. Süleyman onun yaralarıyla ilgilenir ve onunla yemek yer. İnce Memed ağaları öldürmenin hiçbir işe yaramadığını söyler ve ne yapması gerektiğini ona sorar. Ne yazık ki kimseden tatmin edici bir cevap alamaz. Topal Ali ve Yel Musa Süleyman'ın evine gelip İnce Memed'i jandarmalar konusunda uyarırlar. İnce Memed Kulaksız İsmail'in değirmeninde saklanmaya karar verir ve oraya doğru yola çıkar. Kulaksız İsmail onu hiç hoş karşılamaz. Aylardır doğru düzgün bir şey yiyememiş ve bundan dolayı Memed'i suçlamaktadır. İnce Memed çıkını açıp onunla yemeğini paylaşır Kulaksız İsmail ona değirmende saklanabileceğini söyler. Sabah vakitlerinde İnce Memed'in etrafı, Kara İbrahim'in adamları tarafından kuşatılır. İnce Memed Kara İbrahim'i öldürmeyi başarır. Hemen ardından Yüzbaşı Faruk ve Asım Çavuş çatışmaya dahil olur. İnce Memed her şeyin bittiğini ve yakalanacağını düşündüğü anda Kulaksız İsmail tarafından kurtulmayı başarır. İnce Memed Vayvay köyüne geri döner. Koca Osman ve Seyfali onu kimsenin uğramadığı bir bostana saklarlar. Bostanla ilgilenen Kel Halil çardağında Memed için bir yer yapar ve onu gizler. İnce Memed bostanda geçirdiği zamanın çoğunda ne yapması gerektiğini düşünür. Ağaların öldürülmediği bir çözüm yolu bulmaya çalışır. Köylüler arasında onu en çok Kamer Ana ve Seyran ziyaret eder. Seyran İnce Memed'e aşık olmuştur. Seyran'ın duygularından haberdar olan İnce Memed onunla aşk ilişkisi yaşamaya başlar. Seviştikleri ilk gece Ali Safa Bey'in kayıp olan atı yakalanır ve at İnce Memed'in olur. Ali Safa Bey'in baskılarına daha fazla dayanamamış olan Vayvaylılar köyü terk etmeye karar vermişlerdir. İnce Memed ağaları öldürmekten başka bir çözüm yolu bulamamıştır. Zira her şey onların lehine çalışmaktadır. İlk olarak İnce Memed, Topal Ali'yle birlikte Ali Safa Bey'in evine gider ve onu öldürür. Ardından da Değirmenoluk'a gelen İnce Memed Kel Hamza'yı kurşun yağmuruna tutar. İnce Memed yeniden Alıdağı'na doğru atını sürüp gözden kaybolur.

Etkileşim Eserin ismini almış olan anlatının başkahramanı, eserin ilk cildinde oldukça etkin bir rol oynamış olmasına rağmen ikinci ciltte daha edilgen bir konumdadır. Buna rağmen anlatıdaki bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir. Anlatıda verilmek istenen iletilerin en önemli yansıtıcısıdır. Bilinç akışlarında ve diyaloglarında onun dünya görüşüyle ilgili önemli bilgiler edinmekteyiz.

ÖRNEK ANILAR

Romantik Koca Osman'ın evine sığınmış olan İnce Memed, Kamer Ana'nın ve Koca Osman'ın misafirperverliğine hayran olur. Köylülerin ona duymuş olduğu güvenle mutlu olur: "Bir daha ömrü boyunca bu tatta bir kahve içmeyecekti. Her kahve içiştir Kamer Ananın kahvesi gelecekti aklına, ama ne o erişilmez tadı, ne o erişilmez kokuyu bir daha tadamayacaktı. Ömrü boyunca bu kahvenin tadını duyacaktı, her kahve içişinde bu kahveyi arayacaktı. Her kahveyi bu tada varmak için içecekti".

Tecrübeli Yıllar boyunca girmiş olduğu çatışmalarla birlikte İnce Memed, silahlar ve yaralanan insanlarla ilgili önemli tecrübeler edinmiştir: "Memed: "Diz kapağından," dedi. "Diz kapağı çok acır, öldürür adamı. Böyle böğürenler diz kapağından, bir de omuzlarından kurşunu yiyenlerdir." Koca Osman tepeden tırnağa Memedi süzdü süzdü de: "Ne o oğul," dedi. "Sefere çıkacak gibi giyinmişsin?" Memed: "Kusura kalma Emmi," diye özür diledi. "Bu benim huyumdur. Bir yerde kurşun sıkılıyorsa ben giyinik olmalıyım".

Güvenilir Köylülerin neredeyse hepsi İnce Memed'e güvenmektedir. İmam Ferhat onun için şöyle der: "Böyle adamlar hep ak kuştur," dedi Ferhat Hoca. "Bunların işi hep ak kuş olmaktadır. Kalaycını nasıl öldürdü, öldürdü de çarkına okuduydu Ali Safanın, öyle değil mi?".

Bilinçli İnce Memed ağaları öldürerek köylülere refah getiremeyeceğini anlamıştır. Ancak devletin bütün kurumları ve her güç odağı ağaların lehine çalışmaktadır. Böylesine bir durumda silaha sarılmaktan başka çare kalmamıştır: "Koca Osman, onu dizinin dibine oturtmuş, üç gün üç gece Çukurovadaki ağaları, beyleri anlatmıştı. Memed zaten artık bunları iyi biliyordu, ama Koca Osman daha iyi anlatmıştı. Şimdi her şeyi apaçık görüyor, her şeyi çok iyi biliyordu. Gittikçe de kızgınlığı artıyordu şu ağalara karşı. Bunların her birisi Abdi Ağadan daha beterd. Hele şu Ali Safa Bey... Adını andıkça ürperiyordu".

Cesur İnce Memed çatışmaktan çekinmeyen, gözü kara bir karakterdir: "Benim korktuğumu sanmayın," diyordu. "O bir orduyla dövüşür. Hem de tek başına. Aynen bir şahin gibidir o. Öyle atiktir ki, dövüşürken yüzünü göremezsin. Şimdi burdaysa, göz açıp kapayıncaya kadar ordadır. Yoksa bu kadar düşmanın içinde canını koruyamaz. Onun gibi eşkiyaya kurt kuş, ağaç, taş toprak, çalı, yılan çıyan, teknil yaratıklar, bilumum düşmandırlar. Hem de gayetle..." diyordu".

Meraklı "Köylü ne olmuştu? Çakırdikenliğe daha toy düğünle ateş veriyorlar mıydı? Durmuş Ali Emmi yorgun yaşlı bacağını havaya kaldırarak halay çekiyor muydu? Hürü Ananın kızgınlığı geçmiş miydi acaba? Amma da öfkeli bir kadındı. Öfkesinden toprak titriyor, yer gök sarsılıyordu. Herkesin öküzü herkesin miydi, herkesin sürüp ektiği toprak?".

İntikamcı "Yüzbaşı Faruk öldürmüştü Hatçeyi. Yüzbaşı Faruk deyince içi ağı gibi acı bir kinle doluyor, tüyleri diken diken oluyordu. Yüzbaşı Faruğu öldürmeden, Hatçenin kanını almadan bu dünyadan gitmeyecekti. "Allah," dedi, "Koca Allah şu Faruğu öldürmeden bana ölümü nasip eyleme".

Vicdanlı "Çavuşum, sana söylüyorum, beni iyi dinle. Sana şimdi teslim olurdum ama... Bütün dediklerin doğru, haklısın. Beni öldürecekler, biliyorum. Ama ölmeden azıcık bir işim var Çavuşum. İşim olmasa sana kıyamazdım Çavuşum. Kusura kalma. Bir can için olsa, canım için olsa, canımı sana kurban ederdim. Geri dön Çavuşum".

Ali Safa Bey (Vicdansız – Duygusal)

Karakter Eserin ilk cildinde Abdi Ağa'ya yardım etmeye çalışan karakter, ikincil anlatı kişilerinden biri olarak rol oynamıştır. Ancak eserin ikinci cildinde Ali Safa Bey, anlatının başkarakterlerinden biridir ve İnce Memed'le Vayvaylıların baş düşmanıdır. İşgal döneminde Urfa'nın dağlık bölgelerinde Fransızlara karşı mücadele etmiş ve İstiklal Madalyası'yla ödüllendirilmiştir. Kurtuluştan sonra kendisini tamamen toprak sahibi olmaya ve gücüne güç katmaya adanmıştır. Devlet içindeki nüfusunu kullanarak yapmış olduğu bütün kanunsuz işlerden paçasını kurtarır ve köylülere zulmeder. İsteddiği çiftliği kurabilmek için Vayvay köyünü ele geçirmek zorundadır. Bazı Vayvaylıların topraklarını satın almış, bazılarını ise korkutarak ve tehdit ederek sürgün etmeyi başarmıştır. Fakat ona karşı birçok Vayvaylı direnmeye devam etmektedir. Ali Safa Bey onları yıldırma ve bezdirmek için bütün gücünü kullanır. Çukurova'nın diğer zenginlerinden olan Arif Saim Bey'le de gizli bir rekabet halindedir. Ali Safa Bey; duyarsız, bilinçsiz, açgözlü, uzlaşmaz, hasmane, bencil, zalim, cimri, güvenilmez, hoşgörüsüz, sorumsuz, dizginsiz, düzenbaz, umursamaz, huysuz, takıntılı, sinirli, mutsuz ve korkak/cesur bir tiptir.

Etkinlikler Anadolu'nun işgali sırasında Toroslarda Fransız kuvvetlerine karşı mücadele etmiş olan Ali Safa Bey İstiklal Madalyası'yla ödüllendirilmiştir. İşgal sürecinde Tayfun takma adıyla çetecilik yapmıştır. Savaşın ardından Çukurova'ya yerleşen karakter toprak savaşlarına katılmış ve sahip olduğu toprakları genişletip istemiş olduğu çiftliği kurabilmek için var gücüyle çalışmıştır. Çukurova'da oldukça büyük bir araziye sahip olan Ali Safa Bey'in önünde tek engel olarak Vayvay köyü durmaktadır. Bir tapu memuru olan Fazıl'la görüşen Ali Safa Bey'e Vayvay köyündeki on yedi dönümlük bir arazi gösterilir. Bu araziye satın alması durumunda bütün köyü ele geçirebilecektir. Arazinin sahibi olan Yobazoğlu Hasan'la görüşen Ali Safa Bey ondan arazisini satın almak ister. Yobazoğlu Hasan Ali Safa Bey'den arazinin karşılığında onun gözde atlarında biri olan doru Arap atını ister. Ali Safa Bey onun bu isteğine oldukça sinirlenmiş olsa da teklifi kabul eder ve at karşılığında araziye alır. Yobazoğlu'nun Ali Safa Bey'le ilgili aşığılamaları onun kulağına gider. Ali Safa Bey adamlarına Yobazoğlu'nun evini yaktırır ve Adem'den doru atın öldürülmesini ister. Ali Safa Bey Vayvaylılara işkence ettirerek birçoğunu köylerinden kaçırtmayı başarır. Fakat ona karşı direnen birçok Vayvaylı vardır. Ali Safa Bey onları yıldırma için gece baskınları düzenletir, harmanları yaktırır ve atları çaldırır. Kaymakamı ve valiyi araya sokarak köylülerin köyden çıkmasını ister. Fakat ne kaymakam ne de vali bu işe karışmak istemez. Vayvaylıların köyü neden terk etmediklerini, onların

kimden güç aldıklarını öğrenmek isteyen Ali Safa Bey başlangıçta Arif Saim Bey'den şüphelenir. Fakat bir süre sonra köylülerin İnce Memed'e güvendiği ortaya çıkar. Ali Safa Bey köylü kadınları kaçırtıp onlara tecavüz edilmesini sağlar. En sonunda Savrun çayının suyunu kesip Vayvaylıların susuz kalmalarına neden olur. İmam Ferhat'ı ve Yobazoğlu'nu hapse attırır. Sarıçam ve Narlıkışla gibi köylere sürgün ettiği Vayvaylılar köylerine geri dönünce savcıyla anlaşır. Bütün Vayvaylıları hapse attırmakla tehdit eder. Ali Safa Bey'in girişimleri en sonunda sonuç verir ve Vayvaylılar köyü tahliye edeceklerini söylerler. Vayvaylılar köylülerini terk etmeye hazırlanırken Ali Safa Bey, İnce Memed tarafından öldürülür.

Etkileşim Anlatının kötücül karakterlerinden biri olan Ali Safa Bey, Vayvaylıların ve İnce Memed'in baş düşmanlarından biridir. Anlatıya hakim olan entrikaların ve çatışmanın oluşmasını sağlar. Anlatının başkarakterlerinden biri olarak olaylara yön verir ve oldukça baskındır.

ÖRNEK ANILAR

Açgözlü Savaştan önce hiçbir şeye sahip olamamış olan Ali Safa Bey, devlet içindeki nüfusunu kullanarak ve ağalarla işbirliği yaparak toprak sahibi olur. Hayatındaki en büyük amacı mümkün mertebede topraklarını genişletmektir: "Anavarza ovasında bir karış toprağı yokken, çiftliklere sahip olmuştur, doymaz. Niçin Anavarza ovasının tümüne sahip olmasın? Ya da daha çok daha çok topraklarını niçin büyütmesin? Ali Safa Bey hayat savaştır diyordu. Daha çok, daha çok toprak".

Zalim Ali Safa Bey Yobazoğlu'nun evini yaktırır ve köylülere her türlü işkenceyi yaptırır: "Varsın bizi de öldürsün. Hak ettik arkadaş. Bizler kepezeliği hak etmiş adamlarız arkadaş. Çok münasip, çok güzel eder. Varsın elinden geleni ardına koymasın o Ali Safa iti. Olur mu? Hemi de iyi olur".

Düzenbaz Yobazoğlu'nun topraklarını aldıktan sonra Vayvaylıların köyü terk etmeleri için her şeyi yapar: "Vayvay köyünde, Vayvayın yakınlarında küçük de olsa bir toprak parçası gerekti ona. Bir toprak parçası ki, Vayvay topraklarının kilidi olmalıydı. Uzun bir arama taramadan sonra kasabanın tapu memuru böyle bir toprak parçası buldu. Bir tapu ki, sınırları alabildiğine uzar, kısılır. Nereye götürürsen oraya kadar gider. Bu tapu hem de Vayvay köyünün sınırları içindeydi. On yedi dönümlük bir tapuydu bu ve Yobazoğlu Hasanındı".

Vicdansız Ali Safa Bey, köylüleri sindirmek ve bezdirmek için elinden gelen her şeyi yapar. Zeynel onun Vayvay köyündeki casusudur: "Köylü nasıldı Zeynel? Yılgın mıydı, korkulu mu?".

Dalkavuk Arif Saim Bey'in gücünden ve nüfusundan faydalanmak isteyen Ali Safa Bey, aynı zamanda ondan korkar. Zeko Bey Arif Saim'in babasıdır: "Birkaç iri adam, atın başını tutmak için Ali Safa Beye koştular. Ali Safa Bey attan indi, Zeko Beye koştular. Zeko Bey bacıklarını germiş, ayaklarını uzatmış, iri göbeğini çıkartmış, gerdanını kabartmış, ağzı kulaklarında bütün altın dişleri ışıklar saçıyor, öpmesi için elini Ali Safa Beye çevirmiş, bekliyor. Ali Safa Bey eli aldı, diz çöküp niyazda bulundu, üç kez öpüp başına koydu".

Endişeli Anlatının ilerleyen bölümlerinde, kendisine karşı direnen Vayvaylılardan ve İnce Memed'den endişe duymaya başlar: "Ali Safa Bey gördüklerine, duyduklarına bir türlü inanmıyor: "Benim," diyordu. "Benim harmanlarımı nasıl yakar, atlarımı nasıl çalarlar? Nasıl, nasıl, nasıl olur? Kimden alıyorlar bu cesareti?".

Korkak "Korkuyor muyum? Ben onların atlarını çaldırını, onlar da benimkini... Ben onların harmanlarını yaktım, onlar da benim... Ben onların sığırlarını kestireceğim, onlar da... Ben onları öldürteceğim... Ferhat Hocayı belki de... Onlar da beni?.. Olabilir mi?.. Ürperdi. İlk defa ölümü çok derinden, yüreğinin başında duyuyordu. Bu köylüler acaba onu öldürecekler miydi? Buna cesaret edebilecekler miydi? Bu mümkün müydü?".

Koca Osman (Açık – Dışa Dönük)

Karakter Eserin ilk cildinde İnce Memed'e yardım eden ve köyünde onun için bir araziyle ev satın almış olan ikincil bir karakter olarak rol oynamıştır. Eserin ikinci cildindeyse Koca Osman, anlatının başkarakteri olarak nitelendirilebilecek kadar baskın bir role sahiptir. Koca Osman için İnce Memed adeta yaşayan bir efsanedir. Onun Vayvay köyüne gelmesiyle birlikte cesaret bulur ve Ali Safa

Bey'in adamlarına ilk kurşunu sıkan kişi olur. İnce Memed'in Vayvay köyünü kurtaracağından oldukça emin olan karakter köylüleri örgütler, eşgüdüm ve onlara cesaret verir. Koca Osman İnce Memed'i uzun bir süre saklar ve onun kendisine gelmesi için elinden gelen her şeyi yapar. Vayvaylıların Ali Safa Bey'e karşı olan direnişinde en önemli etkenlerden biri olur. Kişilik özellikleri olarak Koca Osman; duyarlı, bilinçli, tokgözlü, meraklı, güdümlü, maceracı, canlı, uzlaşmacı, katılımcı, dostane, yardımsever, cömert, güvenilir, hoşgörülü, dürüst, sosyal, sorumlu, sakin/huysuz, mutlu/mutsuz, iyimser/karamsar ve korkak/cesur bir karakterdir.

Etkinlikler Vayvay köyünün yerleşimcilerinden biri olan Koca Osman, eşi Kamer Ana'yla birlikte ve diğer köylülerle Ali Safa Bey'in baskılarına karşı direnmeye çalışırlar. İnce Memed'in olmadığı dönemde Koca Osman, derin bir karamsarlığa ve umutsuzluğa kapılmıştır. Bir gece yarısı İnce Memed onun evine gelir ve altı ay kadar orada saklanır. İnce Memed'in Vayvay köyüne gelmesiyle birlikte Koca Osman'ın cesareti yerine gelmiş ve gelecekte umutlanmaya başlamıştır. İnce Memed'den aldığı güçle diğer köylüleri de yüreklendirir. Hiç kimseye tam olarak güvenemediği için İnce Memed'in yerini köylülere söylemez fakat kendisine kime güvendiği sorulduğu zamanlarda İnce Memed'i ima eden cevaplar verir. Ali Safa Bey'in adamları bir gece köye baskın yaptıklarında eşkıyalara ilk kurşunu o sıkar. Koca Osman'ın yaraladığı kişi karakol komutanıdır. Böylece jandarmanın ağalarla işbirliği halinde olduğu anlaşılır. Sürgün köylüleri Vayvay'a geri dönmeleri için ikna etmeye çalışan Koca Osman başarısız olur. En sonunda tutmuş olduğu sırrı saklayamaz ve İmam Ferhat'a İnce Memed'i göstermek ister. Fakat İnce Memed Değirmenoluk'a gitmiştir. İnce Memed'in bir daha geri dönmeyeceğini düşünen Koca Osman hastalıktan dolayı yataktan çıkamaz hale gelir. Fakat aradan geçen kısa bir süre sonra Memed Vayvay köyüne geri döner. Koca Osman onun dönüşüne çocuklar gibi sevinir ve Memed'i Seyfali'nin bostanında saklarlar. Koca Osman Ali Safa Bey'e karşı köylüleri örgütler ve cesaretlendirir. Harmanları yakılan, atları çalınan ve her gece baskına maruz kalan köylüler aynı şeyleri Ali Safa Bey'e yapmaya başlarlar. Koca Osman'ın girişimleriyle sürgün edilmiş köylüler Vayvay'a geri döner. Koca Osman İnce Memed'e gözü gibi bakar ve onun her sorunuyla ilgilenir. Ancak İnce Memed, İdris Bey'in teklifini reddettikten sonra ve Vayvay'ın suyu kesildikten Koca Osman'a ona gücendir. İnce Memed'e bütün köylüler umut bağlamıştır fakat o kılını bile kıpırdatmamaktadır. Koca Osman'ın gücendiğini fark eden İnce Memed eyleme geçer. Ali Safa Bey'i ve Kel Hamza'yı öldürür.

Etkileşim Anlatı boyunca üzerinde en çok durulan ve etkin bir rol oynayan karakterlerden biri Koca Osman'dır. İnce Memed'in en sadık ve fedakar yardımcısıdır. Anlatıda verilmek istenen birçok iletinin yansıtıcısıdır. Anlatıda rol oynayan bütün karakterlerle iletişim ve etkileşim halindedir. Anlatı süresince karşımıza çıkan diyaloglardan sahip olduğu dünya görüşüyle ilgili önemli bilgiler almaktayız.

ÖRNEK ANILAR

Samimi Koca Osman İnce Memed'i kendisinden bile çok sevmektedir. Bütün umutlarını ona bağlamıştır. Ondan hiçbir şeyi esirgemez: "Koca Osman yavaş yavaş kendine geliyordu. "Demek böyle ha! Demek bir daha İnce Memedi de görmek varmış nasipte! Ulan talihlisin Koca Osman. Ulan seni kadir gecesi doğurmuş anan. Ulan mezara bile toy düğünle gidiyorsun. Ulan Koca Osman...".

Sitemkar Koca Osman ağaların baskılarına ve maruz kaldıkları adaletsizliğe sürekli sitem eder: "Hızır oldun da yetiştin, canımıza can kattın. Halimiz dirliğimiz hiç yok bu Ali Safa itinin elinden. Bu köyü bize bırakmayacak, bu belli. Bu benim gücüme gidiyor yavru, insanlığıma dokunuyor. Memedim, şahin oğlum. On tane oğul büyüttüm, on ürkek tavşan. Ben de çok yaşlıyım, köylünün de gözü korkmuş, yılmış Ali Safadan. Yılgın adam kötü adam. Allah bin belasını versin yılgın adamın".

Yardımsever Koca Osman sahip olduğu her şeyi İnce Memed'le paylaşır. Ona gözü gibi bakar: "İnsanın yükte hafif pahada ağırları bizim oğlan. Umudumuz ışığımız. Dağlarda yemek bulamamış ki fıkaram boy atsin... Burada epeyce kalır da, yemek yer beslenirse belki boy atar, irileşir, babayığit olur".

Dostane İnce Memed onun hayatı boyunca sahip olduğu en samimi ve güvenilir yoldaşdır: "Dışarı çıkmaca yok konuk. Göğe ağmış şu yalımlara bak, yalımları gör, sonra da git yatağına gir, bir güzelce uyu, şahinim konuk. İstersen çık dışarı da bir su dök dışarda. Belki canın dışarda su dökmeyi çekmiştir. Ama şu köşeden ayrılma, hem de daha ileri gitme".

Umutlu Köylüler Koca Osman'ın neye güvendiğini merak ederler. Koca Osman İnce Memed'in bütün dertlere derman olacağına emindir: "İşte böyle," dedi, "işte böyle bir gün doğacak. İşte böyle güzel bir güneş. Sıcak. Hem de ılık. İşte böyle... Her tepeden bir gün doğacak. Atın geri gelecek. Geri gelecek..."

Cesur İnce Memed'in gelmesiyle birlikte Koca Osman, Ali Safa Bey'in adamlarına ilk kurşunu sıkan kişi olur: "Kocamışım ama, karanlıkta ancak karartıları kıpırdıyordu, gene vurdum. Vurdum arkadaş. Yarın birisini daha vuracağım. Öbür gün bir tane daha... Ne kadar gelirlerse, her gün birisini yıkacağım. Tüketinceye kadar onları, bıktırıncaya kadar. Bu seferki diz kapağından olmuş. Ötekileri tam yüreciklerinin üstüne saplayacağım. Değil mi yavrum?"